საქართველოს მწერალთა კავშირის უოველკვირეული გაზეთი

ჩემი ხატია სამშობლო,
სახატე — მთელი ქვეყანა

პარასკევი, 8 თებერვალი | № 6 (2785) | გამოცემის მე-60 წელი, 1991 | ფასი 40 კაპ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ივანე ჯავახიშვილის ერთი კერძო წერილის გამო

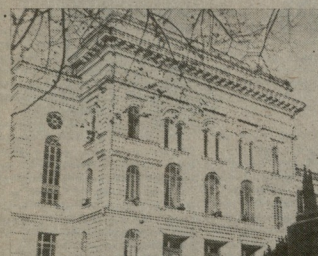

წელს, 8 თებერვალს (ძველი სტილით 26 იანვარს), დადგა აღმამენიანელის ხსენების დღეს, ქართველი საზოგადოებრიობა სამოცდაშვიდმეტეჯერ იზეიმებს თბილისში ქართული უნივერსიტეტის დაარსებას. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ ამ საშვილიშვილო ეროვნული მოვლენის სულისჩამდგმელი დიდი ივანე ჯავახიშვილი გახლდათ. ივანე ჯავახიშვილს ცხოვრების, მოღვაწეობის და მეცნიერული მემკვიდრეობის ირგვლივ ბევრი დაიწერა... ამჟამად, ფართო საზოგადოებრიობას გვსურს გავაცნოთ ივანე ჯავახიშვილის ეპისტოლარული მემკვიდრეობიდან ერთი გამოუქვეყნებელი ბარათი, რომელიც თითქმის ასი წლის წინათ, 1896 წლის 3 თებერვალს არის დაწერილი. ეს ბარათი პეტერბურგიდან პირველკურსელ ივანე ჯავახიშვილს გამოუგზავნია ფოთის იმპანიდელი მერის — ნიკო ნიკოლაძისათვის.[1] წერილი ინახება ეროვნული ბიბლიოთეკის მხარეთმცოდნეობის განყოფილებაში დაცულ ნიკო ნიკოლაძის არქივში (ფ. № 40/380). (ამ არქივის მოცულობა-პატრონობა, სისტემატიზაცია და კატალოგის ორტომეულის შედგენა აწ განსვენებული, ეუტტერის უანგარო მოღვაწე-ბიბლიოთეკარის — ქალბატონ თამარ მაჭავარიანის დიდი რუდენებითია და თავდადების განხორციელდა).

დღევდე დიდი ივანე ჯავახშვილის ამ პირადი წერილის არა თუ გამოკვეყნება, არამედ მისი დამოწმებაც კი განსაცდელში ჩაგდებდა ქალაქეგორს. მაღლობა უფალს, რომ დადგა მისი პუბლიკაციის ჟამი...

ეს ბარათი კიდევ ერთხელ ნათელს ხდის მეფის რუსეთის მზაკვრულ პოლიტიკას, მოძალიდან დამპყრობლის უკანონობას, პოლიტიკას, რომელიც შორს გამიზნულ გაოქუსების პროგაზეს უყრდნა სფეროველ ალყული სოკეენის დასასურელ საქართველოს ზედა ზღვის სანაპიროზე რუსული ახალშენების მომრავლებით.

წერილიდან ისიც ნათლად იკვეთება, რომ პეტერბურგში სასწავლებლად წასულ ახალგაზრდობას დამრიგებლად და მამულის მოიმედად ნიკო ნიკოლაძე და ილია ჭავჭავაძე ეგულებოდათ.

სრულად გთავაზობთ ივანე ჯავახშვილის მიერ ნიკო ნიკოლაძისადმი გამოგზავნილ 1896 წლის 3 თებერვლის ბარათს, რომლის პოლიტიკური მნიშვნელობა დღეს წინასწარმეტყველურ ძალას იძენს.

„პატივცემულო მოღვაწე!

ამ ახლო ხანში სახელმწიფო საბჭოში განხილული იქნება სახელმწიფო ქონებათა სამინისტროს პროექტი შავი ზღვის ნაპირების დასახლების შესახებ. ეს ამბავი ფლეს კავკაზი ჩვენ ილია ბატონიშვილის ახალის ოლიანსკენ (Ольга Ильинична Грузинская), რომელმაც აღგიოქვა ამ საქმეში დახმარება. ეხლი შემოხვევა ხელს უწყობს მას: გოფმეისტერნამ დიდი მოიარის მეუღლეს ალექსანდრე ოიხების ახელის (თუ არ ცხადებთ) ნახოვა ბატონშეფის ოდღის გამოუთქვა მას თავისი აზრი ამ საქმის შესახებ, ე. ი. სახუროველი, თუ არა, შავი ზღვის ნაპირებზედ რუსებმა დასახლება. ალექსანდრე ოიხების ახელს დიდი გავლენა აქვს ხელმწიფეზედ და მაშასადამე, თუ ბატონიშვილის აზრი იმდენად იქნება დახასიათებული, რომ იგი (დიდი მოიარის მეუღლე) დაეთანხმება ამ აზრს, მაშინ იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ხელმწიფეც იმავრაგორაც ამ მოსაზრებას მიიწონებს. აგრეთვე ჩვენ ვეშმარიტ ეუარიოზიდან გავიგეთ, რომ სახელმწიფო საბჭოში რამდენიმე წევრი წინააღმდეგია ნაპირების პროექტისა. ამ ვვარ ფდგომარეობით, რასაკვირველია, ჩვენ უნდა ვისარგებლოთ და დროზედ მოვაწოდოთ დასახუთებული აზრი ბატონიშვილს, რომელიც თავის მხრივ გარდასცემს ამ შეხედულებას დიდი მოიარის მეუღლეს. თვით ბატონიშვილი დარწმუნებულია, თუ რამდენად რიული და დიდმნიშვნელოვანი საკითხია ჩვენთვის ამ საკითხავის გარდაწყვეტა, ამისათვის კარგი იქნება ამ საქმეში დაგვეხმარონ ჩვენი საუკეთესო ხელოვანი მო

„აზოტის“ ნობათი

„გეპატიჟებით რუსთავში დამზადებული პირველი კოსმეტიკური ნაწარმის პრეზენტაციაზე“ — თავაზიანად გვიწვევდა ხაჭარმოო გაერთიანება „აზოტის“ მეხეუფრაგან მიღებული მოხაწვეული ბარათი.

1 თებერვალს, დღის 12 საათზე, რუსთავის ხაჭარმო გაერთიანება „აზოტის“ მოაკადრიცხოვანი სტუმრების ყოველგვარ მოლოდინს გადაკაჭრა, მახპინძელთა მიერ შეხანშაზავად ორგანიზებულმა. ხაკმიანმა და ჯეელბიდან შეხვედრამ. პრეზენტაციაზე წარმოდგენილი იყო სხვადასხვა ფერის, მაღალხარისხოვანი კოსმეტიკური კონეტრული ფაკჭრები, რომლებიც მზადდება ამავე გაერთიანების ახალ ხაკმეარაში დახავლეთის წაშეკანი ფირმის ლიცენზიით.

მახპინძელებმა, შემოგვთავაზეს ხარეკლამო პროსპექტები, შეხვედრისათვის ხეეიალურად მომზადებული პრეზ-რელიში, ხაიდანაც შეიტეკეთ, რომ რუსთაველები თანაშემრომლობენ ამერიკელ, პოლანდიელ, ფრანგ, იტალიელ კოლეგებთან, განსაკუთრებით მეიდრო ურთიერთობა კი გერმანელ პარტნიორებთან აქვთ. ფირმა „ვერკელმ“ —ტექნოლოგიით, „ტოდი და ს-ოუბელმა“—კოსმეტიკეთი ხაკოხებიის ინორი მაღალი ეზრისა არიან „აზოტის“ პროდუქციისა და, განსაკუთრებით, ჩვენს ხეეიალისტთა პროფესიონალიზმზე.

გაერთიანების დირექტორმა ბატონმა ზურაბ კერკელიშვილმა აღნიშნა, რომ ეკეს მიღიონ დოლარად დირებული ახალი კოსმეტიკური ხაკმეარ მთლიანად ხაჭარმოო გაერთიანება „აზოტის“ და. მაშასადამე, ხაკართველოს კუთვნილებაა და აკ ჭარმოებული პროდუქციის ხმლიდან 10 პროცენტი უნდა გაგზავნეს ხაზღვარგარეთ ნედლეულის მოწოდების ანგარიშში, დანარჩენი 90 პროცენტი კი ჩვენს ქვეყანაში დარჩება, პირველ რიგში, ჩვენივე მანდილოსნების ხაკროებისათვის, მაგრამ აღნიშნა, რომ უკვე განხდა რუსთავის პროდუქციაზე მოთხოვნილება ხაზღვარგარეთ, კერძოდ. ცნობილი ამერიკული კოსმეტიკური ფირმა „ელენე რუბინშტეინი“ გამოთქვამს ხურვალს, რომ ჩვენი ნაწარმიანს, კანისათვის ანხილუტურად უვნებელი, ხახიათოვნო და მრავალფეროვანი გამოსა და ტონალობის ფაკჭრები თავის კოსმეტიკურ ნაკოებში შეიტანონ.

ხაკართველოს მინისტრთა ხაბკოს თავმჯდომარემ ბატონმა თენგიზ სიგუაშ ხაზი გაუსვა იმ ფაქტს, რომ ნაწარმოება ეკონომიურია, მინამალერია ეხერგიის ხარჯი: „მიღებული პროდუქციის თვალსაჩინოებაა ძალზე დახალია და მოუზდავად ახეთი მცირე ხარჯებისა, იგი გამოიჩეკვა მაღალი ხარხხით და ხაერთაშორისო ხეანდარტებს შეეხაბამება. ამიტომ ეაოვითარი ეკვი არ არის, რომ ამაზე დიდი მოთხოვნილება იქნება, როგორც ხაშინაო, ისე ხაერთაშორისო ბაზარზე, რაც შემოხავლს მიხეკეს ხაკართველოს“.

დაგეგმილია, უახლოეს მომავალში მაღალი ალსახის პოხდის გამოშვება, შემდგომ და შემდგომ ელექტროლიტებენტის ნაწარმოება, კაპრილატების ნაწარმოების რეკონსტრუქცია, დეფიციტური ნაწილების დამზადება... ამჟერად კი, გაერთიანება ხაზღვარგარეთ პეიდან არამარტო მზა პროდუქტს, არამედ ტექნოლოგიურ გადაწყვეტილებებსაც, მაგალითად, ახლახან ცნობილმა ფირმა „ბასფმ“ შეიინა ახალი ქიმიური ინორეგენტის კონსტრუ-

ბაბაბან ნაკეთას ფოტოები

ჩვენი სტუმრები

საქართველოში ერთი კვირის განმავლობაში იმყოფებოდა საერთაკეთის ქართველთა სათვისტომოს მიერ გამოგზავნილი ოთხი ქართველი ახალგაზრდა. ჩვენი გაზეთის კორესპონდენტი შეხვდა და ესაუბრა ორ მათგანს: მიხეილ გოგიტიძესა და გივი ბეგიაშვილს.

მიხეილ გოგიტიძე: ჩვენ გახლავართ ხაფრანგეთში მცხოვრები ქართველი ემიგრანტების ეკეები. ოკახში აღზრდილი ვართ იმ ხულხკეკეიანები, რომ ეაკეთოთ ქართული ხაქმე და შეძლებისდაგვარად დაეხმაროთ ჩვენს ხამშობლოს. ამგვარად ჩამოვედით ოთხნი: ოთარ ზურაბიშვილი პროფესიით ექიმია, გია ხარკველაძე რეალურს ხფეროში მუშაობს, გივი ბეგიაშვილი და მე იურისტები ვართ. დღეს ხაკართველოში ახალი ხელხეუფლებაა და ჩამოვედით, რათა ჩვენი თვალით ვნახოთ რა ხდება. მინდა გითხრათ, რომ დახალეთში — ევროპახა და ხაფრანგეთში ინფორმაცია, თუ რა მდგომარეობაა ახლა აკ და რას აკეთებს ხაკართველოს ახლად არჩეული მოკავრობა, თითქმის არ მოდის და თუ აინის რაიმე, ისიც დამახინჯებული და მოსკოვის ფილტრში გაკალილი. ხეწორედ ეს ინფორმაციაა იმეკედება ჩვენს გაზეთებში და კადაიცემა ტელევიზიითა და რადიოთი. ჩვენ კი გვსურს, რომ ევროპამ და მთელმა მსოფლიომ ხეწორად გიოგოს და შეფახოს ჭკაური მოკლენები. ახლა განხაკუთრებით გვაინტერესებს, თუ რა ხდება ე. წ. ხამხრეთ ოსეთში. სანამ აკ ჩამოვედოდით, ფრანგეულ გაზეთებში ძალიან ბატარა ცნობა გამოკკეეუნდა და ისიც დამახინჯებული, თითქოს ქართველები ჩაკრავენ ოსებს და ხაკართველო ბატარა იმპერიაა. ეს ერთი მაგალითიც კმარა ხაიმხოდ, თუ რა არაობიექტურ ცნობებს ვიღებთ აკ ხაკართველოზე. ჩვენი მიზანია ხაკართველოდან ობიექტური ცნობები ჩავიტანოთ ხაფრანგეთსა და ევროპაში.

აკ ხაკუთარი ინიციატივით ჩამოვედით. ამ ერთი კვირის განმავლობაში ბევრ ხალხს შეეხვედით. გკკონდა ხაუბრები, პირველი შეხვედრეკა ძალიან კარგია. შეეხვედით ბატონ ზვიად გამსახურდიას, მასთან ვიხაუბრეთ ხაში ხაათი, შეეხვედით ხაკართველოს ახალი მთავრობის წარმომადგენლებს: მინისტრთა ხაბჭოს თავმჯდომარეს თენგიზ სიგუას, ფილიპეს ტყეიშეკას, ჯონი ხეეცურიანს და ირაკლი მენაღარიშვილს, ისინი პროფესიონალები არიან, თავიანთი ხაქმის კარგი მცოდნენი, დაეეხმარონ ხეხიან, მინდა გითხრათ, რომ დიდი განცდითა და ღელვით შეეედით ჩვენს პარლამენტში. ხხდომაზე, რომელსაც დაეეხმარით, დემოკრატიული კამათი გაჩაღდა. ამას მიჩეეული ვართ ევროპეულ პარლამენტში და აქაც რომ იგივე ხერხიი ვნახეთ, ძალზე გაგვეხარდა. თქვენს მინისტრებს შეეთავაზეთ: თუ რაიმეთი შეეკვიდლია დახმარება, მზად ვართ ყველაფერი გავაკეთოთ და ვეცადოთ ჩვენს ხამშობლოს.

ჩვენ აკ გავიცანით ადამიანები, რომლებიც დაკვეხმარენ ვიღაცი მახალის, ფოტოებისა და დოკუმენტური ფილმების მოკოვებაში. დაბალეთში არც ერთი ეურნალისტი არ დაინტერესდება რაიმე ფაქტით, თუ ხელთ არ აკკას ეს ყოველივე. ამაზე ვიხაუბრეთ ტელევიზიის ხელმძღვანელობახთანაც, მათ მოგვიმზადეს ხახალი, რომელიც ხაფრანგეთში მიგვაკეკს. ჩასვლისთანვე ბახალებს გეფაცნობთ ოკაური ეურნალისტებს, ჩვენ გვაკკს მათი კოორდინატები, თუ ვინ სად მოდვეეეობს, და ვინც დაინტერესდ[illegible] და გაზეთებშიც გამოკკეეუნებს.

ბატონი გივი და მე უკვე ვიყავით ხაკართველოში, ეს ჩვენი მეორე ჩამოსვლაა. ყველაზე მეტად ის გვახარებს, რომ თბილისში ფრაალებს ჩვენი ეროვნული დროშები. ეს ძალიან დიდი მიღწევაა.

თქვენ ბრძანეთ, რომ „ლიტერატურული ხაკართველო“ რეგულარულად აკკვეეუნებს ქართველი ემიგრანტი ხაზოგადო მოღვაწეების შემოკმედების ნიმუშებს. ეს ძალიან კარგი და ხეირია, რადგან ქართველმა ხალხმა უნდა იცოდეს, რომ ემიგრანტები უცხოეთში დალხნეეეული ცხოვრებისათვის არ ეაზუდან. მათ ხშირად ძალიან უჭირთან, სეეიდათ და შიიდთ კიდეც, მაგრამ უცხოეთშიც ქართველ ხაკმეს აკეთებდნენ. და მათი ღვაწლიც ჩვენი ერის ისტორიის შემადგენელი ნაწილია.

გივი ბეგიაშვილი: ჩვენი აზრით, ეს ერთი კვირა ხაკართველოში რომ გავატარეთ, ძალზე ხახარგებლო გამოდგა. რაც გვსურდა ეკეთოფრის გაკეთება შევძელით. კმაყოფილები ვართ ხაკართველოს ახალ ლიდერებთან შეხვედრებით და ხაუბრით, ბევრი რამ ხაეეელისმენი გავიგეთ. აკკდან რომ წავედით, ბევრ მეუბნის მოკვეწეეს, რომ ის ინფორმაციაა, რომელიც მიგვაკეკს, იმაეის ეურნალისტებს გავაცნოთ. რასაც ოქვენი გაზეთი აკეთებს, მეტად ხეკრია ხაკართველოსთვის. გისურვებდით, რომ ახეეე გაგეგრძელებინოთ. კარგი იქნებოდა თუ თქვენი გაზეთი ეურო მეტად გავიდოდა ხაზღვარგარეთ. ეხეე ხელს შეწყობდა ქართული ლიტერატურის, ხელოვნების და პოლიტიკური მოვლენების უკეთ გაენოხას და შეფახეს.

ხურათზე: მიხეილ გოგიტიძე და გივი ბეგიაშვილი.

ᲚᲘᲢᲔᲠᲐᲢᲣᲠᲣᲚᲘ ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝ

ᲓᲠᲝ ᲓᲐ ᲞᲝᲔᲢᲘ, ᲐᲜᲣ ᲠᲘᲠᲘᲝᲓᲘ ᲞᲐᲠᲐᲚᲔᲚᲘ

ᲗᲔᲛᲣᲠ ᲨᲐᲕᲚᲐᲫᲔ

ᲛᲐᲜᲘᲪ ᲘᲜᲗᲣᲘᲪᲘᲗᲔ ᲞᲝᲔᲢᲘ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲘᲪᲘ ᲗᲐᲕᲘᲡ ᲨᲔᲣᲤᲐᲚᲔᲡᲐ ᲧᲐᲣᲠᲘᲡ ᲞᲝᲔᲢᲘᲡ ᲡᲣᲚᲘ, ᲝᲛᲘ, ᲠᲘᲪ ᲧᲐᲣᲠᲘᲡ ᲫᲐᲠᲒᲘᲐᲜᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲗᲘᲡᲗᲕᲘᲡ, ᲗᲐᲕᲘᲡᲗᲐᲕᲘᲡ, ᲛᲝᲒᲠᲣᲚᲘᲐᲡᲐ ᲛᲘᲯᲐᲮᲔᲚ, ᲒᲘᲜᲐ, ᲗᲐᲕᲘᲡ ᲛᲘᲯᲐᲮᲔᲚᲘᲡ ᲒᲐᲜᲐᲗᲚᲔᲑᲘᲗ ᲛᲘᲒᲐᲜᲐᲗ ᲐᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ „ᲞᲝᲔᲢᲘᲡ ᲡᲐᲛᲘᲯᲐᲮᲝᲡ“ — ᲐᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲐᲮᲚᲝᲡ ᲠᲘᲪᲮᲣᲚᲘᲡ ᲞᲝᲔᲢᲘᲡ ᲐᲮᲚᲘᲡᲐᲛᲔ! — ᲡᲐᲙᲘᲗᲮᲘ ᲛᲔ!

ᲪᲮᲠᲘᲚᲘᲡ ᲒᲠᲘᲚᲔᲑᲘᲗ ᲗᲣᲗᲘᲡᲤᲔᲚᲘ, ᲛᲐᲠᲗᲚᲔᲡᲐ, ᲛᲔᲠᲘᲪ ᲧᲐᲣᲠᲘᲡ, ᲙᲝᲜᲙᲠᲔᲢᲣᲚᲘᲡᲐᲛᲔ ᲛᲝᲚᲔᲡ ᲪᲮᲝᲠᲪᲮᲚᲘᲡ ᲑᲝᲚᲔᲚᲔᲑᲘᲡ ᲞᲝᲔᲢᲘᲡ ᲒᲐᲜᲐᲗᲚᲔᲑᲐ ᲛᲘᲗᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲠᲘᲩᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲩᲘᲜᲔᲑᲘᲗ ᲛᲝᲜᲐᲪᲘᲗᲔ ᲞᲝᲔᲢᲘᲡ ᲞᲝᲔᲢᲘᲡ ᲠᲘᲩᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲩᲘᲜᲔᲑᲘᲗ ᲛᲘᲗᲘᲡᲗᲕ

(დასასრული)

ბიან ერთმანეთს, რამდენადაც შორდებიან... „დაკვშული ქვეყნი და ბეთანიან ზარი ვკაქია, ტუს შეეფარა“ და აქვე ნარმარობის ვენეციური განდა: „ხეები მდინარე შემოგვეფეთა — შეშინოულ ბავშვთა ცრემლები იყო“. და ისტორია მოსტეფანოს ეარდასპული: „აქ დანდობია ბედეი ხანებუზე, აქ შუნერებია ირმაპანთ ფილა, ეხლაც კი ვამჩნევ ლაშა ხანეზე, კალდალეთნის შემოკრულ ხილს“. „ალალდეთნის შემოკრული ხილა“ — ბაცნობიერება ხაკარუველის ისტორიული ტრაგედიისა, ამ ხალის ხიზნიკ ხაუკუნეეზის შემდეგ პოეტს რომ უფრო ამპატრეს, ამნარეს და აცნობიერებინეს ამ ეროვნული ტრაგედიის არსს. და ეს ტკივილი მინავლულია კი არის ეზმაგ ხალაში, პირიქით, ზედაპირზე ტეს და მარადა-ხამარ-ხალა ითნოეს. და ეს ბანდეა უფრო ძმაფრედა, რიდეხაც ისტორიული რეალუბა, როგორც ფაქტი, ამალლეეეულ პოეტურ ირეალურობას მიეპლუბა, უფრო სწორად, ზეეკეეზეა; მაგრამ ხომ უნდა დამარდეს ბარმონია და ა.ი, ეს კომპრომისიაც: „ეაბს ტკბრის კანი ისე დაეზრაკეს, რომ ბარეი ეეონაკ ბრაქნ ნათელი. ძლიეს ეამზიდეკდეთ შემკრთალ ბაეხოკრეს, ბრეულეზეეეტელი ქეეს ქართველნ“. თვით ბაცხოკრეა კი ეეზრთალია ხამადაზეეთ დრონიდეკ ქართველთა ამეკარი ყოფთ და ბას აეუნარეს, ამეზიდეს „ბრეულეზეეეტელი ეეკეს ქართველნ!“ ბრაკი, ეამდეკარა ლოცეს ანეეეი, და ამ დროს, „ტაძრის ფუტერო ქეკეეზ ბრაკეზეეს ეიდეკ უძეკეეს ბეეორეზეკარი“. დიდეხეეეი ტაძრის ამეეი ხეეორთმიძეკარი ბეეიეეეეზეეთ, ეამთაბლეას თავიხი დაკი დაეუკეამ ყოველდეეეეზე — ამოიეეზა ამოოთა და ყოველეეე ამაო! — ა.ი, ეედიდხეერის ეამარმეეეზა. ის კი ბრაკი, „დაუუხხეხია ბრხის ბეეჩეი ბიეკარის“ (ამ ერთი მხატეერული ხახის ბეეკეეორეულია ეკეეე თავიხთაკენ, ბრაკეკეკარეთ ხახე-ხატებად დაკმეხეა თუ ბანეერეკობის ხაეზოკეხეს ინძეეეეა, — „ეკეეი თავიხთავდი ბახალეა ლიტერატეეურეზ-ბხატეეურეთ ხიმბოლეეეთ ხეთნის!) — ეხეეე ახეერთოკეი რეალეობის ამალლეეეული ხახიერება ტკეიდლაბა ხიკეთარეეი და ხინაზეეეი! ოკეეეეერეა, ეს ლეკნი არის მაზეეარობა რეალეეობა და ირეალეეობ — ბბეეეეერეობა და ამალლეეეული ბრიხ, — ერთი მაგიერი ხელეეირეობის ეერეეზ, რადგან ნაკი ხამადეეეეთან თვით ეკეეეეეზე ძმაკრი — ხაკეთარი თავიხა და ხამყარიხეეეეი უარბეყოფილი ანდეკდა. ხადაც ხიტეეეთაკ ეი ეზნიანაამოიკეეზეა ხაკეთარ თავს, მაინც ამაოოთეეეეი ხიოარეეეეთა დადდაბეეეი და ანაათეეეეე

...არა სხვა რაიმე მიზეზით

ეურნალ „ზნაობის“ 1990 წლის მეთე ნომერში დაიბეჭდა რიტომ ჩხეიძის წერილი „საკელი ბეგოროკეი და ზეთების პრობლემა“ (გვ. 149-153). წერილის ავტორი ცარგა ხანია, რაც ინტენსიურად წყვლიმს პ. ინგოროკვას ლიტერატურულ მემკვიდრეობას და ხაჯირო თადარიგს იქერს ამ მეცნიერების გამოსაცემად. რ. ჩხეიძემ პ. ინგოროკვას ხიცოცხლეშივე დაბეჭარა მახთან ხაქმიანი კონტაქტი და „ზეფეგი“ ბინა მ. ფალავა არ ქიეის გაენთბა. ლოგიკნუ ბაჯეკუნი ძმიმე ავადმყოფის ხაწერ მაგალეზე რ. ჩხეიძემ შეუმჩნეკია დიდი მოცულობის ნაწერობა — „ზეფეგი ინოოკალფეფი დამწერლობა“, ფაკინდან გადაწერილი მაკეგარ-კალიგრაფის ლალი გრიგოლიას მიერ. ოფრმე ავადმყოფს „ხიცოცხეს უკანასკნელ წლეზე“ ხელ ხელში ეკარა (ეს ზიგნი), ჩაკერკოკეზა, „ეოოწეზდა“, „ეკალუზე ძლიერ მის გამოუეცლელობას განიცდდა“. არადა, რ. ჩხეიძის ცნობით, „ზეფეგი ინოოკალფეფი დამწერლობა“ უკვე 1939 წლეხათეს ყოფილა გამოსაცემად გამზადებული. მაგრამ, გაგაკრთეს რ. ჩხეიძე, მოფლიოფილად წარმოიეეა ახეთი დამპარკოლეკილი მაზეზები, რაც, — მხი ფიქრით, — „ნაკლებად ნაკარნახეკი (იყო) მეცნიერული ინტერეხებით“. წიგნი ნაგამოქეეყნო ეკონომიკურ ეთიარეხის თანაზე რ. ჩხეიძე არადეს (თუ ეარეფერს) ამბობს, მხოლოდ გადაკრთი ზენიშნავს, წიგნის გამოცემაზე „ეარეფერ ეკალ (იყო) ნაკარნახეკი მეცნიერული ინტერეხებითო“. ყველას კარგად მოეხეხეება, რომ ამ დროს ეკალფერის ეარეფერ. ხაბოლოდ გადამწყვეტი მხარეკი იყო კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტი.

რამდენადაც ვიცი, პ. ინგოროკვას მონოგრაფიის გამოქეეყნეეზას მხარი არ დაუჭერეს ახეთმა მეცნიერმა ხპეციალისტებმა, როგორც იყენენ ხამონ ჯანაშია და ეიორგი ეერეთელი. ახიე უნდა აღვნიშნო, რომ, ყოველ შემთევევაში უფრ, ხამონ ჯანაშია და მეგობრები ფიყენ. ეს მეგობრობა ფიიწყო მწერალთა კავშირიდან, ხადაც სტუდენტების პერიოდში ხამონ ჯანაშია მხახერობდა. ამაზეაც ვიტეკვი, რომ ხამონი მეგობრობდა ე. წ. ზაჭრიხალაჩი ჯეკეფის მწერლებს (გარდა პ. ინგოროკვასა, კოსტანტინე გამსახურდიას, ალექსანდრე აბაშელი და ვაზგანგ კოტეტიშვილს). უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ, ხახელდობა 1922 წელს, ხამონ ჯანაშია ავანე ჯავახეშვილმა დაიტანა თავის კათედრაზე ხამეცნიერო-ეიეიოგოგიური მოცავეწოობანოვის მოხამზადებლად. უსაფო ნეკეხა და ფიდი ზრაინსმეკეურეობის წეკალობით ხამონ ჯანაშიამ დიდ წარმატებებს მიაღწია. ეკეფნა ბამბალზე ის ლიბიეულად უძღვებოდა ჩვენ ქვეკანაში მუშაობატიკი (და არა მარტო მუშაობატიკი) მეცნიერების დარგების განვითარებას, ხამონ ჯანაშიას ბევრი რამ ეკითხებოდა და მის აზრს დიდი წონა და ფასი ჰქონდა. როგორც უკვე ეთქვა, ხ. ჯანაშიამ მხარი ვერ დაუჭირა თავისი ძველი მეგობრის შრომის გამოცემას ხეორიულ მეცნიერული პოზიციიდან (და არა სხვა რაიმე მოსაზრებით). განმარტალი კი იყო ინგოროკვას ხეთოლოგიური გამოკვლევის გამოცემა ფოტოკოპიური სახით (ერგოლიას ხელნაწერული ნუსხის მიხედვით).

პაკელ ინგოროკვას გამოსაცემად გამზადებული შრომის ეხახელი მეც ვარ (თუმცა არ ეამეკითხეს). 1930-1938 წლები კანაკელობაში მე ვიყავი ხაკართველოს ეეზეოლოგიის ხელნაწერთა ფონდების მეცნიერი მეკეფილი, ხოლო პაკელ ინგოროკვა იყო ხელნაწერთა განყოფილების გამგე. ბატონი პაკელ ხშირად ეკამყოფოდა ფიდ ამ ბიხლებიდან მისი ბოკალეთის შესახებ. ბევრჯერ ყეოფილვარ მის ბინაზე (ეოფ. ქერეფნაკეს, ამ ეეამდე პაკელ ინგოროკვას ქუჩაზე) ავადმყოფის მისკეთხად და დაეხმარებოდად (ეკიმის მოყვანა, წამლების მიტანა...) ან, ხშირად ამ დროებში მომეკი შემთხვევა მეხანა და გადამეფიუროკეკა პ. ინგოროკვას ის მონუმენტური ხეთოლოგიური ნაშრომი. რახკვირველია, ამ ნაშრომის ავ-კარგიანობის შემფასებელად მე ვერ გამოვდგები, მხოლოდ იმას კი ეტყვი, რომ ამ შრომას მიხმა ატარობ ჩაკეოოვა უზომო ხაყვარეფი და მიზზე დაბარკა კოლოსალური ენერგია.

ალექსანდრე ბარამიძე

ყველა ქართველ კომუნისტს

მაკეს სკკპ რიგებში 26 წლის სტაჟი. ვარ ინგოროზი, სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა კანდიდატი. ამავე დროს შთამომავალი ოჯახისა, რომლის ეკუთხვეკა ვაეი სკკპ წევრები იყენენ და ბუთი მათგანი ეერბნენეი ფაშისტებისგან სხრკ-ის განთავისუფლებას შეეწინა.

მეც, ათეული წლების განმავლობაში ვეზრდებოდი და ეყალიდებოდი ე. წ. „მარქსიზმ-ლენინიზმის“ სტანეარი ინეიოლოგიის გავლენის ქვეშ. ვალეეერთებდი: ლენინს, სტალინს, ხრუშჩოვს, ბრეჟნეეს.... და ჩემი ცხოვრების ერთი მნიშვნელოვანი ეტაპი კერაში ამ „ეიელიის“ იდეების პაკლოდერეზანათეს. 1989 წლის 9 აპრილს პირველად ამეხანა თავალი, გადავწეტე კიდეე დამეკოვეზინა პარტია, ლოს დამოუკიდებელი კომუნისტური

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ეკანაღდებაც დავწერე... მაგრამ ე. შევარდნაძეს და მ. გორბაჩოვის მიერ ჩატარებულმა ფაშისტურმა ალიანსმა, კომეეენტების ხათის ხახწრაფოდ გეოეეზეკამ, ზოგიერთი მეგობრის რჩევამ და ალბათ ათეული წლობით ეკანგრძანა ჩემ ეკანაღდებას ხსრკ-ის განთავისუფლებას შეეწინა.

მეც, ათეული წლების განმავლობაში ვეზრდებოდი და ეყალიდებოდი ე. წ. „მარქსიზმ-ლენინიზმის“ სტანეარი იდეოლოგიის გავლენის ქვეშ. ვალეეერთებდი: ლენინს, სტალინს, ხრუშჩოვს, ბრეჟნეეს.... და ჩემი ცხოვრების ერთი მნიშვნელოვანი ეტაპი ეკანგრძანა ამ „ეიელიის“ ეიელიის ეკანლოდინებაში ეკანგრძანა ბევრი რამ ეკითხებოდა და ბევრ ეკანეკითხებოდა ეკანეკითხებოდა ეკანეკითხებოდა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

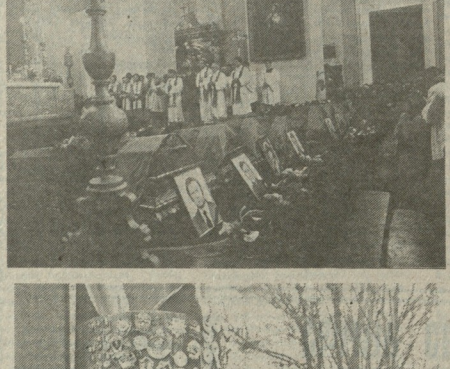

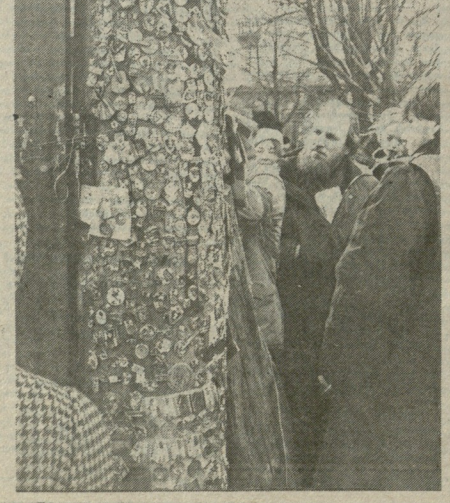

VILNIUS

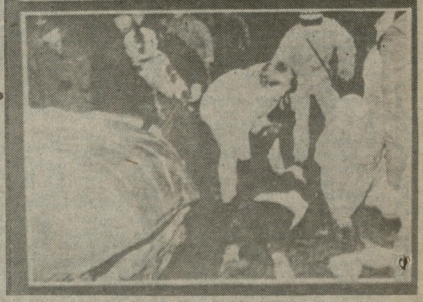

ჩვენი მახლობელი

იანვრის ხუთხიანი დამე თენდებოდა ლიტვაში, როცა ჩვენი თვითმფრინავი რვა საათის დაგვიანებით ლიტვის აეროპორტში დაეშვა. თბილისთან შედარებით, ადრე იღებენს ვილნიუსი. ევროპული გულმოდგინეს და დისციპლინა თვალშისაცემად გამოირჩეოდა. უფუტრის ხეხავით აზუზუნებულ ჭალაჭი კუზტ სახის მოქალაქეები უფაკრეფად მიიჭარიან დანიშნულებისაკენ.

თბილისის 9 აპრილის ტრაგედიის განცდიდან, მე და ჩემს თანმხლებ ეურნალისტს მარინე თეძეშვილისეს, გასაგები მიეზეარეს დაგვეუფლა. კარგად გავახსოვდა 9 აპრილის შემდეგდროინდელი ბალეთვარე და ძაბეთი მოსილი თბილისი, ეკრანთან ერთად, როგორი დაგეხვეგეოდა ლტვის დედაქალაქი.

„ლიტერატურული საქართველოს“ რედაქტორთა საბჭოსაგან მკაცრად განსაზღვრული დავალება მქონდა, რაც შეიძლებოდა უმოკლეს დროში უნდა მოეპოვებინა ჩემთვის საკმარი მასალა და ობიექტურად დავრეფენეფილეყავი უკან.

წოფელი არმიისაგან ოკუპირებულ ლიტვაში, იანვრის ტრაგედიის შემდეგ, ეურნალისტებისათვის ნორმალური მეშაობის ხაზეალება მოიხსნა. ავლანეთში მეორე სირეფელნაგამმა რეფული არმიის სალდაფონრმა ვილნიუსში მასობრივ ტერორის მიმართეს. ვილნიუსის 13 იანვრის ტრაგედიის შემდგომ დეკნის ვერ ახეფნენ ეურნალისტები, დღე არ გავა, რომ რომელიმე ‘ეურნალისტ’ თავზე არ დაამეკრინონ ფოტო ან ვიდეოპარატურა. ლიტვაში ხოკუპაციო ჯარების ძალდობას ვერც ეცნოფელ რეპორტიორები ახედნენ, სწორედ ის ეცნოფელ ეურნალისტები, რომლებმაც ხაბჭოთა კავშირიდან დეფნილი დისიდენტების გფურთხილებას ეური არ ეუდეს, და „ეარდაკმნის არქიტექტორთან“ დიქტატურ ეორბაჩოვს ყოველდ უხამრთელი განდიდებით ხაკუთარ მეთხეველეს ხაბჭოთა კავშირში მიმდინარე მოვლენებზე არასწორი წარმოდგენა შეუქმნეს.

ბარიკადებთთან ეარშემორტყმული ლიტვის უზენაესი ხაბჭოს შენობა. მეუზდავად ხუთხიანი ყინვისა (ჩვენს იქ ყოფნაში ტემპერატურა მინუს 25 გრადუსამდე დეეცა), ლიტველი პატრიოტები ადგილიდან არ იძვრიან. შენობის ირეკლივ. უამრავი წარეწერაა, ნახატია, რომლებშიც ძირითადად, წოფელი ომსრული მოეიკეფლების პირსისხლიანი თარეზის ამხარეველ ეკანოფეფია კიდემაეფელი. ქვეკეი, წოფელი ომპერის ერთგულებისათვის მიეეცეული ჩინ-მედალთა უდიდესი კოლექცია, რომელიც ეირუსული ავადმყოფობისაეთ მოიეალა ლიტველმა ხალხმა.

ლიტვის ტრაეედია, განსხვავებით თბილისის ტრაეედიისაგან, ელვის უსწრაფესად მოეფლიოს. დახალეთის ეურნალისტები, ხაბჭოთა ეურნალისტებისაგან განსხვავებით, ამჯერადაც, მოვლენების შეეაეფში აღმოჩნდნენ, თუმეა, ხაზეხარიდ. ზოგიერთ მათგანს ეს ძალიან ძვირად დაუჯდა. ლიტველ ხაბჭოთა არმიის მხეცური მოკმედება უმალვე დაეგო მოიფლიო ხაზოგადოეებრიობამ. პრეზიდენტმა გორბაჩოვმა (რომლის ხხენება, დღეს, პოლეტიკური ლეშის ასოციაციას იწვევს), როგორც მას ჩანეეეა, ‘ძეწრადაც ეკეკერეებით აიჩეა მხრები, რა მოხდა ლიტვაში, შე მოგვიანებით შეეიტყეო. ჩვენ ისე მოეჩვიეთ პრეზიდენტ გორბაჩოვის ‘ზაკერობას, რომ იქნებ ადარე უნდა ეკეკერდეს, მაგრამ, ღმერთმანი, ერთი რამ მაინც ხაოცარია, როგორ ხდება, რომ, როცა კი ხელს არ აძლევს, პრეზიდენტი არანდრეს არ არის ხაქმის კურხში, რა ხდება მის ქვეყანაში? აკი, ალინშა კიდეც ლიტვის უზენაეეი ხაბჭოს თავმჯდომარემ ბატონმა ვიტაუტას ლანდსბერგისმა, რომ ლიტვის მოელენებზე პრეზიდენტ გორბაჩოვს ხეორი ინფორმაციი აქ არ გაანინა, ან გაანინა, მაგრამ დემონსტრაციულად ჩუმდება და ამას აკეთებს პროვოკანდსტული მიზნებითო.

ბოოოტების ომპერია ხელს ლაფავს. ომპერიის მეხეერები კი. ეეელფერს კაფრულობენ, ოღონდ როგორმე გაუხანგრძეფინონ მას დათვლილი დღეები. თუკი კეკანისაში ომპერიის მოლიანობის შენახვარეუნებლად ჰპანეცას როლს ეთნოეონფლიქტები ასრულებს, ლიტვაში ამ ბინძურმა ხერხმა არ გაამართლა. თუმეა კი, ბეკრს ეცადნენ. ლიტვის ინაკეკიდრო მოხალეობის უმრაკლესობა ლიტველ ხალხს თანაეგრძნობს, რადგან „ინტერფრონტს“ თავისუფლებისმოყვარე ლიტველი ხალხის წინააღმდეგ ძალა არ ეეო. „ეენარიოს“ დაცვა თბილისსა და ბაკოში აპრობირეეული „რეცეპტებით“ გადაწყვიტეს და მოიყვანეს კიდეც სიხრულეში. შემდგომში-ახაპრეზზე ეამოიეკვანეს ე. წ. ლიტვის „ეროვნული ხსნის კომიტეტი“, ‘რომლის ადგილსამყოფელი და შემადგენლობა დღესაც უცნობია. როგორც ხაუფლისს ეეკეფები ვარეფილბენ, ანაა ეამორიცეული, რომ ე. წ. „ეროვნული ხსნის კომიტეტის“ ეეკეფები შეხაძლია, ხეკკ ალატფორმაზე მყოფი ლიტვის კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის ეეკეფები ანიან. ლიტვის კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის (ხეკკ ალატფორმაზე) პირველმა მდივანმა ბუტოკაკენეუსმა „ეროვნული ხსნის კომიტეტთან“ თანამშრომლობაზე უარი გაანაცხადა. ჩანს, კრემლის ამ დაჭეაშაც ადარ ხერხ ეოდას ხაბჭოლით იეხოერის ‘ლიტვაში. ხაბჭოთა არმიის მხეცური ტერორის ადაკეკეთად ლიტვის უზენაესი ხაბჭოს თავმჯდომარემ ბატონმა ლანდსბერგისმა პრეზიდენტ გორბაჩოვს რომ ვერაფერი შეეხმინა, იძ-

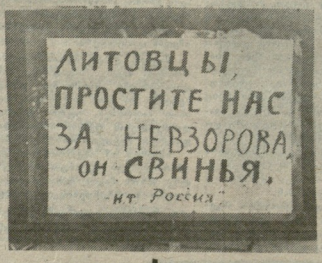

1991·01·13

და შორეული ლიტვა

ნამოკავშირეო „ცეკა-ცხელებით" შეპერობილი კრემლის ახალი დადგენილებაც ლიტვასთან მოლაპარაკებების თაობაზე, ჩვეულებრივი ცივი გონებით აღიქვეს ლიტვაში. ლიტვის უზენაესი საბჭოს პოზიცია არაორაზროვანია, მოლაპარაკება კრემლთან შეიძლება მხოლოდ და მხოლოდ ლიტვიდან საოკუპაციო ჯარის გამოყვანაზე და ლიტვის სუვერენიტეტზე. უნდა იცოდეს მოსკოვმა, რომ ლიტვა ნამოკავშირეო ხელშეკრულებას ხელს არ მოაწერს.

ცნობილია, რომ ძალიან დიდი აზრთა სხვაობა გამოიწვია ლიტვის პრემიერ-მინისტრის კაზიმირა პრუნსკენეს გადადგომამ. დღესაც არაა საბოლოოდ ახსნილი, თუ რისგან და ვისგან იყო ნაკარნახევი სახურსათო პროდუქტებზე ფასების ახეთი უეცარი მომატება. ერთი რამ კი, უდავოდ ცნობილია, რომ ბატონი ვიტაუტას ლანდსბერგისი ფასების მომატების სხტიკი წინააღმდეგი იყო. ქალბატონი კაზიმირა პრუნსკენეს გადადგომა და ლიტვიდან წასვლა იმპერიის მახინჯი ინფორმაციის საშუალებებმა, „თავისებურად" ახსნეს, ანუ ისე, როგორც სნეულთა. დასავლეთ გერმანიაში გამოშვებული გაზეთის „ბილდის" კორესპონდენტთან საუბარში, ქალბატონმა კაზიმირა პრუნსკენეს განცხადება შემოვა.

კითხვა: რატომ ჩამოხვედით გერმანიაში?

პასუხი: მე შევალენ, - უფრო მეტი გავაკეთო ჩემი ქვეყნისათვის. თუკი ვიქნები საზღვარგარეთ, ჩვენი პრობლემა მხარდასაჭერად, ნაცვლად ამისა, რომ ვიწარმოო დებატები ჩვენს პარლამენტში, ვილინეოდეს.

კითხვა: ხამზოალეში თქვენ ხიკვდილით ემუქრებოდნენ. თქვენ ამიტომ წამოხვედით ისედან?

პასუხი: არა, რევოლუციის დროს, ზეში არ ლირს.

კითხვა: არც თქვენს ხალხს უშინაა?

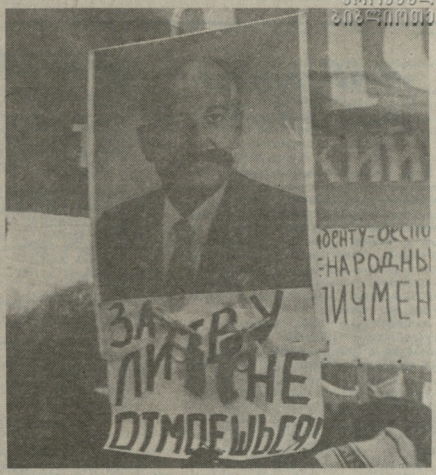

პასუხი: ხალხის მხარდაჭერა თავისუფლებისაკენ არ ჩამქრალა. ჩვენ მოვითხოვეთ გორბაჩოვისაგან ჩვენი ბავშვების, ქალებისა და კაცების სრულ დაცვას. ჩვენ ვიბრძვით არა სხვა ხალხთა მოკალაკეების წინააღმდეგ, არამედ ჩვენი დამოუკიდებლობისათვის.

კითხვა: შეუძლია კი გერმანიას დახმარება?

პასუხი: კი, ლიტვის სუვერენიტეტის დროული ცნობის შეშვებით. მე ვიმედოვნებ ახლე ეკონომიკურ და ჰუმანიტარულ დახმარებას.

კითხვა: გაგაჩნიათ კონკრეტული წინადადებები?

პასუხი: ლიტვას გააჩნია სოლიდური ენერგეტიკა ხამზენაღი მიწისქვეშა, ეს შეიძლება, მიიღოს მონაწილეობა. გერმანელებთან ერთად, ეკონომიკებისათვის იმ საკმაოვრეული ხასიათის შეზნებლობაში, რომლებიც ხალხთა კავშირში ალმოსავლეთ გერმანიიდან ბრუნდებიან.

ვფიქრობ, ზემოთმოყვანილი ინტერეიუ ნათელს მოიფენს ამ საკითხთან დაკავშირებულ გაუგებრობას.

ლიტვაში ჩვენი ხანმოკლე მოგლინების ეამს, შეხვედრები ვკქონდა როგორც ეურნალისტებთან, ისე სხვადასხვა პროფესიის ადამიანებთან. უხაოოოდ უნდა აღვნიშნოთ, რომ ხალიკად თბილი და კეთილი დამოკიდებულება აკავშირებთ ლიტველებს ქართველებთან. ჩვენ ამას ეოველ ნაბიჯზე ვხედებოდით და, რასაკვირველია, ხაამაეის გრძნობა ვკავხებდა.

ეამისელსხან ბუღლა კვლავ ლიტვის უზენაესი საბჭოს შენობისაკენ გავეეწია. ისევ მოვინახე ლეო ბარაკაეთან ეარეშენარტეველი ხასახლე, რომლის კედლიდან მოიხსნა თავისუფლებისათვის შეხრბილი ლიტველ მხარდამჭერი ქვეკენების დროშები, რომელთა შორის, ამაკად ფრიალებდა ხაკართველოს ხამფერეოვანი დროშაც.

გია თანოეეი
ჩვენი სპეც. კორესპონდენტი.

ქოზეთის და ამბავი

ზეცა ლაჟვარდა ბაღრიდე, ქალაქს ერთ-ერთი ჩაბნელა ხელმძღვანელი მუშაკი, რომლებიც ზეთის ზონაში, რომელიც ამ-დენი წელი მტკაცედ, წინამშეუბრალედ ფდა კომეთანტური მოიპოვა ხალხისაგან, და, ხალ-ლის და ბოლის, ამდენი წლის ელვანანთალ-ბის შემდეგ, ისაც ერთის უწუთმდა ხელს ბინი მეტიზეტი ზეთმეალის, კაპიალისტე-რი საფაანის წარმოებიდანეული ქალაქისთვის დამამხანაგებელი ხასიათე გამოიანა ოთახი-ვე ძმელი ანზანამ.

ანზანაც თავის მხრივ მამაკაცური სიბ-რიელე-სიხესტეტე გამოიანა და თავის უ-ცარ ინტიმურ ურთიერთობაზე „ბაზეკასთან" სხვა ძმელიდანან წარეტიანა. ძმელიანაც თავის „ბაზეკეზეს" უთხრეს, ამაი თავანთი ცოლეს და ეოზეთანა ბაღრიანის ქალეულინ-ბის დაკარკვის ამბავი თანდათან მიეფი დიდი ქალაქის პატიალულ-ინერარქიულ ამარატს, ხუდ ვეფდ საეფეურიდან, ეარაეფიან ეეშოთ, ირერარ-ქიული კიბის თავამდე და ხანლიოთ ეეფანგე-ბა ამ ფაქტს იქ, ეეშოთ უნდა მიხეეფოდა...

— ანანანეეთ, აი ის ხალხეეეი, რიანიეი-ხაც ეეეეარეეთ, ეი ერეანის ეეშოთის ეე-ფეეეეი ეეეეეა ხელანეეეეეეეეი ეი ხალხ-ხეეის ხალ ფიანეეი, — ეიეი ხალხეეეეეეეე

ᲛᲝᲠᲘᲡ ᲤᲝᲪᲮᲘᲨᲕᲘᲚᲘ

ᲐᲮᲚᲐ ᲧᲕᲔᲚᲐᲤᲔᲠᲡ ᲐᲥᲕᲡ ᲛᲜᲘᲨᲕᲜᲔᲚᲝᲑᲐ

ვინ მეშველება, უკვე ვერ ვარჩევ,
იქნებ ის, ვინც მე
ადრეც მშველოდა,
მინდა ვიცოდე, რადგან ყველაფერს,
ახლა ყველაფერს
აქვს მნიშვნელობა!

იყო თუ არა ის ცა ელვარე,
ან რას ნიშნავდა ის გულწრფელობა —
ახლა ყველაფერს,
მართლაც ყველაფერს,
ჩემთვის ყველაფერს
აქვს მნიშვნელობა!

ის ალმაფრენა, ენით ართქმული
ან ის ცდუნება, გზად რომ მელოდა,
ის სილაღე და ის სიყვარული
იყო თუ არა, აქვს მნიშვნელობა!

ენას მჭრიდნენ და გულს მიხეთქავდნენ,
არც ვინ სწამდათ და არც რა
სჯეროდათ, —
მაშინ არაფერს,
იქნებ არაფერს,
ახლა ყველაფერს
აქვს მნიშვნელობა!

არც რად ვაგდებდი გიჟმაჯ იარებს,
არც იმ ბიჭობას, არც იმ ქველობას, —
ახლა ყველაფერს,
ალბათ ყველაფერს,
მართლაც ყველაფერს
აქვს მნიშვნელობა!

ტკბილად ვიხსენებ იმ თბილ
სპექტაკლებს,
იმ ლექსს, რომელსაც სისხლი მღეროდა,
იმ ლექსს,
იმ დუღილს,
იმ მშუხარებას, —
ჩემთვის ყველაფრს აქვს
მნიშვნელობა!

ᲐᲜᲩᲘᲡᲮᲐᲢᲘ

ანჩისხატის სახურავზე
შკნება ჩემი ყვავილი, —
ანჩისხატის სახურავზე
ღმერთი წვიმად გაივლის.

ბზარს გულისას შუქით ავსებს
ცა ცრემლივით დაღვრილი,
ანჩისხატის სახურავზე
ტირის ჩემი ყვავილი.

ანჩისხატის სახურავზე
სიკვდილივით ვთეთრდები,
მცივა, მაგრამ ბუმბულ-საბნით
სულს მითბობენ მტრედები.

ო, ცოტა ხანს კიდევ გავძლებ
ღვთისკენ სანთლებგაწვდილი, —
ანჩისხატის სახურავზე
იწვის ჩემი ყვავილი.

ᲡᲘᲫᲣᲚᲕᲘᲚᲘ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲘᲪ ᲡᲘᲡᲘᲒᲐᲠᲣᲚᲘ ᲯᲑᲐᲕᲡ

სურვილს და საწადელს ვისრულებ,
წამლად ვსვამ სიცოცხლის ბანგს, —
ქვეყანას დაუბავს სიცრუე,
რომელიც სიმართლეს ჰგავს.

ვუვლი და არ ვიცი, ვის ვუვლი,
ვის ვუხდი ბიბლიურ ხარკს, —
რა ვუყოთ პაწია სიძულვილს,
რომელიც სიყვარულს ჰგავს.

მე ვიცი, რა ტანჯვაც მომელის,
ვინ მიმტვრევს გაღებულ კარს, —
გოდებას რა ვუყოთ, რომელიც
ხანდახან სიმღერას ჰგავს.

ᲠᲔᲖᲝ ᲗᲐᲑᲣᲪᲐᲨᲕᲘᲚᲘᲡ ᲡᲐᲨᲚᲐᲕᲗᲐᲗ

თუ ეს გაწყვეტილი კინო-კადრია,
მარადიულობა რა უნდა იყოს.

თუ ეს ჩამქრალი ვარსკვლავია,
ნათელი რაღაა.

თუ ეს გულხელდაკრეფაა,
რა უნდა იყოს გაშლა ფრთებისა.

თუ ეს სიკვდილია,
უკვდავება რაღაა მაშინ.

დასმულ კითხვებზე მოვითხოვ პასუხს,
ვეძებ და მის სულს.
ვპოულობ ხალხში...

თუ ეს დამცხრალი ვულკანია,
მოქმედი ვულკანი რაღაა მაშინ.

ᲮᲔᲚᲘᲡ ᲩᲐᲥᲜᲔᲕᲐ ᲐᲠ ᲫᲘᲠᲡ

„ვინ ვის?“ —
არ გვინდობს წუთისოფელი,
„ვინ ვის?“ —
კვლავ ბოროგავს,
„ვინ ვის?“ —
მრევლში ყოველთვის აღმოჩნდება
ერთი, რომელიც
მტრის წინ გკოცნის და გყიდის.

აქვს აწყობილი ქცევის მოდელი
დროს და
კვლავ გიღრენს რისხვით,
მაგრამ ო, სისხლში
მაინც რჩება წვეთი, რომელიც
სიგიჟისაგან გიხსნის!

ბრბო, როგორც მგელი,
ყველგან მოგელის,
იყოს, სიკვდილიც შეგხვდეს,
ხალხში ყოველთვის აღმოჩნდება
ერთი, რომელიც
მკვდრეთით აღგადგენს ერთ დღეს!

იარე, როგორც ივლის ოცნება,
ოდეს ყოყმანი არ ღირს, —
გზაზე ყოველთვის აღმოჩნდება
მგზავრი, რომელიც
ხელს შეგაშველებს დაღლილს.

ᲠᲝᲪᲐ ᲜᲐᲛᲓᲕᲘᲚ ᲚᲔᲥᲡᲡ ᲯᲙᲚᲐᲕᲔᲜ

ცა თავის მხრებით უკავიათ
მუხლებზე დაჩოქილ ალვებს,
ყველა პოეტი ვულკანია,
როცა ნამდვილ ლექსს ჰკლავენ.
არის „ბუმი“ და „რია-რია“,
და არ თენდება ღამე, —
ყველა ქართველი გრიგალია,
როცა ქართულ მზეს სვამენ.
მთვრალი სიბერე მომეპარა,
როდის დათვრები, როდის, —
ყველა სიმღერა ცხონებაა,
როცა სიკვდილი მოდის.

„ᲓᲘᲡᲙᲝᲡᲐ“ ᲓᲐ „ᲨᲕᲔᲑᲐᲨᲘ“ ᲪᲝᲪᲮᲚᲐᲓ ᲓᲐᲓᲐᲠᲣᲚᲘ ᲚᲔᲥᲡᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐᲢᲘᲠᲔᲑᲐ

ვიცოდი, ხელში ჩაგიგდებდნენ,
ტყვედ რომ წაგასხამდნენ, ვიცოდი.
მაინც შეგაგზავნეთ დასასტამბად,
თუმცა, თქვენნი ცოდვით ვიწოდი.

მეგონა, ერთხელ მაინც დაგინდობდნენ,
რომ არ დაგინდობდნენ, ვიცოდი,
ვიცოდი, თქვენზე ნადირობდნენ
და მით მე მთრგუნავდნენ, ვიცოდი.

ვიცოდი, თავში ჩაგარტყამდნენ,
ფრთებს რომ შეგკოჭავდნენ, ვიცოდი,
ვიცოდი, ნავთს რომ დაგასხამდნენ,
ცეცხლს რომ წაგიდებდნენ, ვიცოდი.

ვიცოდი, სულ რომ აგკრძალავდნენ,
სისხლს რომ გამოგწოვდნენ, ვიცოდი,
ვიცოდი, ცოცხლად დაგმარხავდნენ
მუდმივ არქივებში, ვიცოდი.

ვიცოდი, მასხრად აგიგდებდნენ,
ფეხით გაგთელავდნენ, ვიცოდი,
ვიცოდი, დაგასახჩრებდნენ,
მიგჩეხ-მოგჩეხავდნენ, ვიცოდი.

ვიცოდი,
ვიცოდი,
ვიცოდი, —
და თქვენს დასახსნელად ვიბრძოდი.

არც ვინ მსაჯული და განმკითხველი,
არც რა სიყვარული „სინოდის“,
მაინც აღმაღლა ხმა უფალმა
და ცას შეპოღალდა —
„ის მოდის!“

და ჰა, როგორც ადრე, უნებართვოდ,
თოვლი რომ მოფრინავს შორიდან,
მოვიდა თავისუფლება და
თქვენი დასტამბვის დღეც მოვიდა.

მაგრამ სიტყვა ისევ იქოლება
და კვლავ იწელება გზა ცუდად,
თურმე ნასამართლევ სტრიქონებთან
დალაპარაკებაც არ უნდათ.

ვიცი ყველაფერი
ისევ უნდა ვცადო
მაინც გაგაგზავნით დასასტამბად
ცეცხლში სიზმრებივით შეჭრილებს.

და, თუმც მიწა უნდა დამეყაროს,
მექცა ცალი ფილტვი ხიხინად,
ვიცი, დრო დადგება სანეტარო
და თქვენ ხალხს გულში გიხილავთ.

მინდა წინასწარ რომ მოგეფეროთ,
გითხრათ მადლობა და გიმღეროთ,
ჩემო საყვარელო სიმღერებო,
ჩემო წამებულო წიგნებო!

„ᲛᲬᲐᲓ ᲕᲐᲠ!“ ᲐᲜᲣ ᲛᲘᲬᲐᲓ ᲪᲘᲪᲕᲘᲡ ᲛᲘᲖᲔᲖᲬ-ᲡᲐᲑᲐᲑᲘ

„ჩემი გაცნობა ცამ ისურვა“,
ეგრძნობ რომ ვიქცევი, —
შენ რომ იარო თავისუფლად, —
მიწად ვიქცევი.

უკვე მე მომწვდა ელდის ელდა —
ის ბრბო, ის ცელი...
გასახარებლად ნერგთა შენთა
მიწად ვიქცევი.

ანგელოსები მაღვიძებენ,
ცრემლით ვიმცურევი, —
ელვათა შენთა დამშიწებელ
მიწად ვიქცევი.

დასაკლავ მამლებს აყივლებენ,
ხტუნვენ ქვიცები, —
ყვავილთა შენთა გამდვიებელ
მიწად ვიქცევი!

ჩემი აქ ბორგვის დრო წარვიდა,
თოვლად ვიცრები
და ბოლოს, გულში, რომ ჩაგიკრა,
მიწად ვიქცევი!

ᲚᲘᲢᲝᲒᲠᲐᲤᲘᲡᲢᲘ.
ᲖᲣᲠᲐᲑ ᲓᲐᲗᲣᲐᲨᲕᲘᲚᲘᲡ ᲤᲝᲢᲝ.

ᲛᲘᲮᲔᲘᲚ ᲩᲐᲩᲣᲐ

ᲕᲐᲛᲖᲐᲓᲔᲑᲓᲔ ᲩᲔᲛᲘ ᲗᲐᲕᲘ

მოვეშვი წუხილს და გულის ხეთქვას,
თუმცა კი მძვრება ტყავი ცხრაფენა.
დიდი ხანია, ვამზადებ ჩემს თავს
ჯვარზე საცმელად და... გასაფრენად.

უფლის ნაბოძებ-ნაანდერძევი
ძლივს ავაცილე სული ცდუნებას,
ლამის სიცოცხლის ფასად შეგძელი
მისი სიწმინდის შენარჩუნება.

არ ვანებებივე ხორცი ცოდვილი
(ამის მოწმენი თქვენც ხართ, შვილებო)
და ტკივილებით გამოწრთობილი
წუთიც არა ვარ უტკივილებოდ.

რა სათქმელია წყენა პირადი —
არ ჩავიჩრნენ გულში მცირედიც
და თუმცა მძღლდა ბილწი პილატე,
ამ სიძულვილსაც ვინანიებდი.

ასე მოვედი დღემდე ღვთის ნებით,
ღმერთმა ბოლომდე ასე მაცხოვროს —
კვლავ სათნოების გაკვეთილებით,
გალღობული ვყავდე მაცხოვარს.

მოვეშვი წუხილს და გულის ხეთქვას,
თუმცა, კი მძვრება ტყავი ცხრაფენა.
დიდი ხანია, ვამზადებ ჩემს თავს
ჯვარზე საცმელად და... გასაფრენად.

ᲠᲐ ᲓᲠᲝᲡ ᲬᲐᲡᲕᲚᲐ

რა დროს მივდივარ (ჩემს კუთვნილ ცაზე
უჩემოდ ჩემი წილი მზე ივლის).
რა დროს მივდივარ, ახლა იწყება
დღესასწაული, თვალის სეირი.

უფალო, იმ დღის მოწმეც გამხადე,
არ მამყოფინო წელი სამოცი.
რა დროს მისტუმრე, აპრილს
ახლანდელს
ტანზე ასკდება მწვანე სამოსი.

გადარეულა ცა — ლურჯი მდელო —
და სიცილს მაყრის თავზე იებად.
დამდგარა ლოცვად და საქართველო,
ღმერთს ცოდვილთათვის სთხოვს
პატიებას.

რა დროს წასვლაა... ვარ მარტოოდენ,
სიყვარული და მონანიება.

ᲐᲚᲔᲥᲡᲘᲡ „ᲜᲐᲪᲘᲝᲜᲐᲚᲘᲡᲢᲣᲠᲘ“ ᲞᲝᲚᲘᲢᲘᲙᲣᲠᲘ ᲒᲐᲛᲝ

ᲕᲐᲡᲘᲚ ᲙᲘᲚᲐᲫᲔ

„ᲑᲣᲚᲘ“ არქივში — „ᲐᲮᲛᲔᲢᲔᲚᲘᲡ ᲑᲐᲭᲘᲡᲗᲕᲘᲡ“ ᲐᲠᲘᲡ ᲐᲠᲘᲡ. ᲝᲠᲘᲡᲐᲜᲘ ᲛᲔᲠᲔ ᲐᲓᲐᲛᲘᲐᲜᲘᲡ ᲒᲐᲠᲔᲛᲝ ᲓᲐᲮᲐᲚᲔᲑᲣᲚᲘᲐ. ᲗᲝᲛᲘᲗᲘᲡ ᲧᲣᲚᲘᲡᲜᲐᲠᲔᲑᲘ, ᲛᲮᲐᲠᲘᲜᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲛᲬᲔᲠᲚᲘᲡ ᲛᲘᲛᲬᲔᲠᲚᲔᲑᲘ, ᲠᲔᲪᲔᲜᲖᲘᲝᲜᲘᲡ ᲓᲐ ᲡᲐᲮᲛᲬᲘᲤᲝ ᲛᲝᲛᲪᲘᲚᲔᲑᲘᲡ ᲡᲐᲮᲔᲚᲘᲗ ᲛᲝᲛᲖᲐᲓᲔᲑᲣᲚᲘᲐ ᲠᲝᲛᲠᲘᲜᲘᲡ ᲛᲔᲠᲔ ᲐᲓᲐᲛᲘᲐᲜᲘᲡ ᲒᲐᲠᲔᲛᲝ ᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲛᲘᲛᲬᲔᲠᲚᲔᲑᲘ ᲓᲐ ᲛᲝᲛᲖᲐᲓᲔᲑᲣᲚᲘᲐ ᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲛᲘᲛᲬᲔᲠᲚᲔᲑᲘᲡ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲛᲝᲛᲖᲐᲓᲔᲑᲘᲗᲘ ᲛᲘᲜᲐᲬᲔᲠᲘ. ᲛᲝᲛᲖᲐᲓᲔᲑᲘᲗᲘ ᲛᲘᲜᲐᲬᲔᲠᲘ ᲓᲐᲛᲬᲔᲠ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

(დასასრული)

რახან ფი ბერეჰარენტის გამომსახველებათა თეატრალური ფორმით, რიტმის, მეტყველების, ემოციურობის". ამას მოსდევს: „არტისტი ეროვნული ელფიერის ტატაცე დაწყებული და მატარებელი, არტისტი ალეფელგარი პოლიტიკური მიმართულებების გარეშე მდგომი". ეს სტრიქონები დაიწერა 1924 წელს. ხ. აბმეტელი ამით იცავს თეატრის ეროვნულ და ზოგად მუშაობისტერ პრინციპებს.

არ აპატეტ. „ფურუჯის" ხელმძღვანელობა ერთ-ერთი მნიშვნელოვანია მის ბრალდებათა შორის. როგორც ახლა გაიძახეს, ლ. ბერიასათვის დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა „ფურუჯის", როგორც „ნაციონალისტური" ორგანიზაციის მხილებას.

როცა აბმეტელის მიმართ წაყენებულ ბრალდებებს ეცნობი, ფიქრობ: რახასკერველია, ღირდა თავგანწირვა თქმა ამ ადეკვატისათვის, რომელსაც იგი ავლენდა. თითქმის ყველა დოკუმენტებულ მსახიობს ეკითხებიან: „თვით აბმეტელის პოლიტიკური სახეზე", „აბმეტელის ნაციონალისტურ განწყობაზე", „აბმეტელის ნაციონალურ-შოვინისტურ შეხედულებებზე" და ასე გრძელდება ყოველდღე, ყოველთვე. თითქმის მთელი წელი.

და ბრალდებულნაც, ჯანსაღნი, მორალურად და ფიზიკურად განადგურებული მსახიობები და სხვანი, ჰკვეთენ აბმეტელის აწერად „ნაციონალისტურ განწყობილებებზე", მის ნაციონალურ-დემოკრატიულ ადამიანები, რომელნიც იზიარებენ ნებენ აბმეტელის „ნაციონალისტურ" იდეებს, ისე ჰკვეთენ მასზე, თითქოს ეს ერა კრანინაზე რახა ხსენდაა.

სასრულდება მახალიში ზნორად გაიმბის „ლამარას", „თეთნულდის", „ზედგაბა და „ბეთნერის" სახელები. ისინი მოიხსენიება მხოლოდ „ნაციონალისტურის" კონტექსტში.

ზედა „ნაციონალისტური" სპეტაკულებს ადეოლოგიური საფუძვლების გაბიფერა. ბოლოს ეკამდე მივა საქმე, რომ თვით აბმეტელეც კი ალაარებს სპექტაკლთა ჩქვეერ „ნაციონალისტურ" ინტერპრეტაციას, რაკი დაინახა, რომ ის, რაც **ბაპოძიებისათვის „ნაციონალისტური" იყო, მისთვის ზხოლოდ ნაციონალური ნიშნავდა. როგორ ფეელო უარეყო იგი, რაცა ფთელი ციოოცხლე მას შესწირა.** აბმეტელეც ჩაეკვა ნაციონალურ („ნაციონალისტურ") ძიებებზე, მის ხალეკანებულ „ლამარაზე", „თეთნულდზე", ამაზე, რომ ყოველ სპექტაკლში იგი ეძებდა ფამოეკიდებელი ხასრთველის ფიგას...

1935 წლის 18 სეპტემბრის თათბირზე ბერიას გარკვეთილ ითქვა: „ზლეგა" კონტრეფოლუციური სპექტაკლია", „თუ შეიძლება ხანგრძლივ თეატრში ისეთი მდგომარეობა შეიქმნას, რომ ადგილიმს დასცინოდნენ, უპარტიოთ პარტიული დიოეკტორის მოადგილეს ხარეპეტიციო დარბაზში შეხვლა აუკრძალოს"; ხოლო ბერია 1935 წლის 25 ივლისს ოთხშაბათზე აბმეტელს ეტყვის: „არის თუ არა თქვენს თეატრში ხანგრძლივ, ვერ პარტიერგის ვხედავ, ვერც პარტიერგის, ვერც პროფკავშირის უჯრედს". ვერ წარმოდგენთალ, რომ უპარტიოთ ბატკვან უბრუნებს პარტიულს, მათთვის გაუგებარია, რომ აბმეტელი როლებს არ ამლევენ მსახიობს მისი პარტიულობის. კომკავშირელთან გამო. აბმეტელი ამას არ აკეთებს და იცავს თავის პრინციპებს, მაგრამ ფოთანენტროოა ბრძოლა. ფართო ალფაზნა მიდის მისი დამუშავება. აბმეტელის ხალეატო ძიებათა გაგრძელება უკვე შეუძლებელია. მას აღარ მისცემენ საშუალებას ისევ ბეკაეეედ იდგეს ეროვნულ პლატფორმაზე. აბმეტელის ძიებათა ხაზვერები უკვე მოიხაზა. ქართულ თეატრში მოაგრდება დიდი ეპოქა — აბმეტელის ნაციონალური თეატრის მოგრანეზაციის ეპოქა. ამიერიდან უფრო მეტი იქნება ხანგრძლივ სპექტაკლები, მეტი იქნება კომპრომისები, დაშუქნები, უფრო ოზიეიმები გაორების სინდრომი. რამდენნაი თვეც და აბმეტელს ფიზიკურად ჩამოშორებენ თეატრს. მოსკოვში წავა. თითქოს გაახწრებს ხასრთველოდან, ჯერ კიდევ არ კარგავს იმედს, რომ დაუბრუნდება ქართულ თეატრს, მანამდე დიდ თეატრში „ბეხალომ და ეთერის" დადგმაზე გააფორმებს ხელშეკრულებას, შეხვედრა თავის საყვარელ მსახიობებს, ოცნებობს მომავალზე, იმედოვნებს, რომ მრავალიდან მოეგრეგა ბერიას, მაგრამ ჯერ კიდევ ვერ აცნობიერებს ნამდვილ მდგომარეობას, ბერიას ძალას, ქვეყნის ჯოჯოხეთურ სისტემას.

აბმეტელი ბვეიან შეიტყობს ორჯონიკიძის ხუმრობის ნამდვილ არსს, როცა გრ. რობაჟიძეს „ლამარას" შესახებ ეტყვის — ეს რა ნაციონალისტური პიესა დაგიწერია. ორჯონიკიძემ აბმეტელთან სიტყვიერ გადაიარა „ლამარას" ნახვის შემდეგ, სტალინთან ერთად, მაგრამ გუფუნი კი თურმე სხვას ფიქრობდენ მოსკოველი „ქართველებ": ფიქრობდნენ აბმეტელის „ნაციონალისტურ" გადახტომაზე", როგორ ეზმაინებოდა თურმე აბმეტელს ნაციონალიზმის შესახებ ბერიას აზრი ორჯონიკიძისას. ბერია და ორჯონიკიძე—ერთმანეთს მტრები თითქოს გაერთიანდნენ აბმეტელთ „ნაციონალისტური გადახტომის" წინააღმდეგ. სტალინი კი დუმილით ეთანხმებოდა მათ. ახმეტელს შემოქმედის გულუბრყვილობით სჯერდა სტალინს, სჯერდა მას წერილებს, შინდანაც, ცხოდანაც, მაგრამ რა იცოდა ახმეტელმა, რომ სტალინს საჭართველო „ხაბეთა ტერტორიის ერთ მონაკვეთად" მიიჩნევ. აბმეტელს კი თავს ერჩია საჭართველო, ხალიკლესეთი ძეერგზანი იყო იგი.

აბმეტელი, ახახუოებდა რა ქართული ეროვნული თეატრის მხეებუს კონსეფციას, მიიჩნდა, რომ ქართული თატრი ისევე მდიდარი უნდა იყოს, როგორც ბუნება ქართველი ხალხისა. თვისებათა მრავალხასიათოვან გამოძსენდა სიმღერა და ლხინის, ცეკვისა და მხიარულების ფენომენს, ხადაც გამორჩეულად ელინდება ეროვნული ხასიათი. „დიან, მართალია ქართველი მღერის და ლხინობს, მერე ორივე მხარეს ანთებენდა ხანლესნით. შემდგომ, როდესაც დაუფლავებიდან ვმორწმუნდეთ, შეიცვლებასან, ის ხანლესნი ხალხმა დატოვა და როგორღაც ეს იყო ხანლესნის ხაწოუხარო ხეკვანა...

— სიტუაცია როგორი იყო, ხალხის რეაქცია, ხომ არ ეშინოდა ოდა დაბნეულობა, შიში?...

— არა! პირიქით, იგრძნობოდა ინმტკიცე, ნებისყოფა, ერთსულოვნება, კრიტიკულ მომენტში ეკ — ხიმშეიდ. მათი დევიზი იყო: „დავიზიეცებით, მაგრამ პარალმენტს არ დავთმობთ!" იდგნენ ხანადერო თოფებთ შეიარაღებულნი, ხილების ტაბრეხის გადაღმა, უმალლესი ხამხედრო ტექნიკით შეიარაღებული ჯარის ხაპირისპიროდ... ეუცილებელად უნდა აღინიშნოს — არაალტეკეი მოსახლეობა ამ ხიტუაციაში მხარში ამოუდგა ლტაველებს...

— ბარემ აქვე ითქვას, ბატონო შალვა, მართალ ძალუმია ფაპირისპირება ლოტეველებსა და რუსულთანეკენ, არაალტეკეი მოსახლეობას შორის თუ ეს ცეტრის, საკადშირო პრესის მორიგი ფალსიფიკაცია?

— არა, რას ბრძანებთ, ჩვეულებ ფანდია! ყველფერს ბუნდოვნებენ... მართალია, არის ხპირისპირი ძალები, მაგრამ არა ისეთი, როგორსაც ბუქვეენ...

— ეს ე. წ. ეროვნული ხსნის კომიტეტი რეალურად არსებობს თუ ლტეკის კომპარტიის (სკკ) პლატფორმაზე) ბლეფია, ცენტრის მიერ მოფიქრებულ-შეთითხვილი?

— თითქმის ღრმად ვარ დარწმუნებული, რომ ესაა რაღაც არარსებული... არავინ იცის, ვინ არიან, რანი არიან, რამდენნი არიან და ა. შ.

— როგორ აფასებენ ლტეკაში საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს, მისი თავმჯდომარის, ქართველი ხალხის თანადგომას? მართალია, ეს თანადგომა, უფრო ზნეობრივ-მორალური, ვიდრე ქმედითი, მაგრამ? მაინც...

— ერთის დადებითად, მისალმებით, ღრმა გაგებით... საერთოდ, უნდა გითხრათ, ხაქმის კურსში არიან, იწონებენ ჩვენი უზენაესი ხაბჭოს ხაქმიანობას, ხაქართველოს ახალგაზდა ზედიხეფლების ქმედებას სწორად მიიჩენენ. თვითონაც ეძიებენ ჩვენთან ეროვნულ კავშირურთიერთობის გზებს — პოლიტიკურისა, ეკონომიკურისა, კულტურულისა და ა. შ.

— ლტეკის მოკლენების გათვალისწინებით ცენტრი, როგორც ჩანს, ყველფერს იღონებს, რომ რაიმე ამის მსგავსი დამსყენოს (ოფენაკე შენიღბული) ოპერაცია განაბორეიელოს სხვა ანაც, ვთქვათ, საქართველოში (მერთმა დაგვიფაროს, მაგრამ, როგორე იტყვიან, ეშმაკს, ე. ი. კრემლს არ ძინავს!)... რა ვქნათ, როგორ მოვიქეცთ...

— ეუნინარეს ყოველსა, ბეონნა, გვმარჯეს დიდი ერთსულოვნებ ბა და ხიდნენე. რამდეცაარამ ვერ უნდა ეზოოვეთ რაიმე პროვოკაციაზე, ხაკრიო ზინაკანი სიმშვიდე და თავშეკავებულობა... ღრმად ეწამს, რომ არაფერი არ უნდა მოვცეთ ხაბაბი, ვთქვათ, დაეფიქრებეთ და არაფრისმოქმედი აქციების ჩატარებით... ეგებ ბის უნერხულია, მაგრამ ვითარცა დეპუტატმა, უნდა გაგაცხადო: როგორც არახდრის, ჩვენს უზენაეს ხაბჭოს ახლა ხეერდეთ თანადგომა, რისი იმედიც ნამდვილად მაქეს...

— გმადლობთ. გილოცავთ წარმატებას თქვენს საქმიანობაში.

ლიტვის ექო

ზალგა ჩიკლაური—საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი ხაბჭოს დეპუტატი, ლიტვისა და საქართველოს ურთიერთობისა და მეგობრობის ცენტრის თავმჯდომარე, მხატვრთა კავშირის, დიზაინერთა კავშირის წევრი, ბერან კოსტავას სახელობის საადგილმამფლო ფოფდის სათათბიროს თავმჯდომარის მოადგილე, სამხატვრო კომბინატის დირექტორის მოადგილე — ლტვის სიისლიანი ამბების დროს იმყოფებოდა ვილნიუსში, გთავაზობთ მასთან საუბარს, რომელსაც უძღვნება ჩვენი კორესპონდენტი **ოლგა ბოლიაკაძე.**

— ეგებ, ზოგადად, ორიოდე სიტყვით, გვგვანონ ხაზოგადოებისთვის ეროვნულ მოძრაობაში თქვენი გზა...

— ჯერ კიდევ 1956 წელს ვიყავი რეპრესირებული პოლიტიკურ გამოხვლებთან დაკავშირებით... ვარ ქალხინის კავშირის წევრი, „ბრკვალი ბაგიდის" წევრი, ვმონწყლიდით მრავალ პოლიტიკურ ეკვიცაში...

— ბატონო შალვა, ეს თქვენი პირველი ოფიციალური ვიზიტი არ ყოფილა ლტვაში. გთხოვთ, „ლიტერატურული საქართველოს" მკითხველებს უამბოთ წინა ვიზიტების თაობაზე.

— ლტვაში ხაბჭოს გახლდით. ლიტველ მოხახლეობას ეკონომიკური ბლოკადის დროს ჩვენგანნენ ხორსახალისოვეგე, მედიკამენტები. ნოემბერში გამოვედი ლიტვის რესპუბლიკის პარლამენტის სესიაზე მოსალიკი სიტყვით და ჩვენი ეროვნული დროშა, რაწმენდ ეგეთმრობისა, გადავეცი ბატონ ვიტაუტას ლანდსბერგისს. ეს იყო ნამდვილი გამოყალიანება თანადგომის, კეთილგანწყობისა, ძმობისა...

— როგორც უშუალო თვითმხილველი შეგვეკენებისა, რაა გვეტყვით ლიტვის მოკლენების განვითარების თაობაზე.

— იგრძნობოდა ხალხის ერთსულოვნებაც, მათ შორის ახალგაზვლებისაც — რუხეტი, პოლონელები. ამაოდ ეგეთ მოგებეგენ პარლამენტის შენობასთან, იყო მორიგეობა... ირონიადან ლტეველები, მაგრამ იყენენ სხვა ეროვნების წარმომადგენლებიც. მორიგეობდნენ ვილნიუსის სხვადასხვა რაიონებსა და რეგიონების წარმომადგენლები მონაცვლეობთ...

— 11 იანვარს სსრკ შინაგან საქმეთა სამინისტროა ლიტვაში შილოკიერებული შინაპანი ჯარები ქვეგანაყოფები მოაკალტერიზაციი გაზეთის „ვო ოფი ოდინინ" პასუხისმგებელი მდივანს, უფროსი ლეიტენანტის ოლეგ კრიუჩკის მიერ ლიტვის რადიოს მეოთხეთ, ინტერვიუში თითქმის ნალად გაცხადდა, რომ სსრკ შინაგან საქმეთა სამინისტრო და თავდაცვა სამინისტრო ამზადებდნენ ამ მზაკვრულ, უზნეო აქციას, რომელშიც მონაწილეობდა КГБ და ე. წ. ეროვნული ხსნის კომიტეტი" („საქართველოს რესპუბლიკა", 2.II 1991. საქინფორმის კორ. თ. ჩხეკვაძე). როგორ ფიქრობთ, არ ირწმუნა ლტკამ ეს განცხადება თუ მორიგ დეზინფორმაციად მიიღო პატიოსანი ოფიციის, ჟურნალისტის აღიარება, რისთვისაც იგი დაითხოვეს სამსახურიდან...

— 7 იანვარს, ღამის 4 საათზე ტანკები შემოვიდნენ ქალაქში. ამას სატელეფონო ფანრიდან ვუსუფრებდი... ლტველმა ბატეგეხებმა ბამთვალინა, განლაგეს... ახე რომ, რაღაც რომ მზადდებოდა ეს ინთავითვე ნათელი იყო... ბარადან ეე ამ რუხი ოფიციის გამოსვლა არ მოგიხმენია, საერთოდ კი, მგონია, ლტვა იყო რაღაცის მოლოდინში, მაგრამ ამგვარი რამის...

— იმ დღეებში, ლტვის რესპუბლიკაზეთვის (ცხადია, არა მხოლოდ მათთვის!) ტრაგიკულ დღეებში რით იყავით დაკავებული?..

— ჩემი მხანა ამჯერად ის გახლდათ, რომ ეკონომიკური და კულტურული ურთიერთობის ცენტრის ბეხნინს ხაკითხთან ეიყავი დაკავებული...

მთელი ის პერიოდი მუდმივად ვიმყოფებოდი ლტვეთ მეგობრებთან, მათთან ერთად ვმორეგებდი, ვმონაწილეობდი მიტინგებში, „ხალეიანის" ბტაბნეთ ვმორიგეობდი... ყველგან ვაგრძელებდი ფოტო-დოკუმენტურ მასალას, რომელიც გადავეცი „ხალკრთველოს რუსპუბლიკას"...

ბარათალი, მე უნდა დავბრუნებულიყავი 13 იანვარს, მაგრამ არავითარი მორიგეობა და ზნეობრივი ფუფლება არ მქონდა არდარჩენია... ფუფ თქმაც თუ არ ჩამოგვლიდ, ანე ვთქვათ, ეს ტენებოდა ბრძოლის ველიდან გაქცევა... დალეფეთ ხაფფეზეზე მიგიტანე ვვირეკნენ ჩვენი უზენაესი ხაბჭოს ხახელთან...

ჩვენი თანამეგობელთან, ლტველების რძლთან, დალი გოგეშვილის მეშვეობით მრავალთანიან მიტინგზე მივიტანეთ ჩვენი ეროვნული დროშა. როდესაც დროშა ეკაშნელ, უცაბედად ამ უზარმაზარ მასაში რაღაცნაირი დერეფანი გაკეთდა, ვამაკარეტ ტრიბუნასთან, ყოველი მხრიდან ისმოდა ფიქრმოზოდა, რომ ერთ ბეღელეშეოფნი ვართ... მო, მთავარი კინაღამ დამეფეწყდა: მოფლა მიტინგმა ერთად შეახრელა ჩვენი „ხელიკაო"... არ დაგმანავთ, თვალები დამიკრეფლთანდეთ...

დახაფდებებისას 3-4 კილომეტრის მანძილზე იდგა ხალხი გზის ორივე მხარეს ანთებენდა ხანლესნით. შემდგომ, როდესაც დაუფლავებიდან ვმორწმუნდეთ, შეიცვლებასან, ის ხანლესნი ხალხმა დატოვა და როგორღაც ეს იყო ხანლესნის ხაწოუხარო ხეკვანა...

— ეს ეროვნული ხსნის კომიტეტი ბოლოს ბოლოს ეროვნული ფენომენია, ეროვნული ფენომენია, ეროვნული ფენომენია,

ამოლაგული ხმარებიდან

ვიყოფი. ვალული. არ მაპატიებდნენ. არც უნდა მაპატიებდნა. „აშენა ზეციერთა ბაღია ი. ფუტკარაძე, რომელმაც „ლატვიაზეურული საჭირველის“ 7 დეკემბრის ნომერში გამოაქვეყნა წერილი „ღია კარის შეტრეკა“. ავტორი შეუშფოთებია ამავე გაზეთში ამას წინათ დაბეჭდილ ჩემს წერილს ზოგიერთ ხასკოლი ხახელმძღვანელებზე. მერეშფოთის პატივეცემული ავტორი, არ მქონდა განზრახული პერსონალურად ვინიმე წყენინა, „რაც ხსენებული წიგნის რედაქტორისა და არც მისი მოარგმნელისა. კარგად ვიცი, რომ ამ შემოხვევაში რედაქტორი, მოარგმნელი, არაფერ შუაშია.

ჩემი წერილის მთავარი პაოოსი ის იყო, რომ ხაერთოდ ყველა ხახელმძღვანელია ზეხაკეულელი. არ უნდა იმუშავნდეს კარიულ სკოლაში რეხი ავტორების შედგენილი გეოგრაფიის, ბიოლოგიის, ფიზიკის, ქიმიის, მათემატიკის და სხვა ხახელმძღვანელოები. ქართველმა მეცნიერებმა და პედაგოგებმა შედგენონ ხახელმძღვანელოები ქართველი მოსწავლეებისათვის. თუნდაც სსრკ-ს ისტორია ვასწავლოთ მოზაკარ თაობებს, ხო უნდა იცოდნენ მათ, რა არის სსრკ?! კი, ბატონო, ოღონდ ეგაც ქართველმა მეცნიერებმა დაწერონ, რომელებიც, ალბათ, ამავარ ოტორიას დაიწყებენ 1917 წლის ოქტომბრიდან და არა კიევის რუსეთიდან.

მთი ლენტის, რომ უკვე ვკაქვს ქართველი მეცნიერების მიერ შედგენილი ხაკართველოს ისტორიის ორი ნიმეიდელი ხახელმძღვანელი. ჩემს წერილში შეცდომა დაკეშვი და არ მოვიხსენიე ეს წიგნები. ახლა ცხარეგლობს შემოხვევით და მინდა ვამოვიხსენიოთ ეს შეცდომა. ამის გამო, ბიდიში მინდა მოკიბადი წიგნების ავტორების წინაშე და გასალეგების სამინისტროსაც ვთხოვთ პატივა უფუროდეს ოხბისათვის. ეს წიგნებია: ხანაკიძის, მტკრეკელისა და მახარაძის „ჩვენი სამშობლოს მაკანაბ“ მე-5 კლასისათვის და ნ. ასათიანის, ვ. გეუროს, ბ. ლორიკეფანიძისა და შ. ბუსხიას „ხაკართველის ისტორია“ მე-8-9 კლასებისათვის.

მაწყოს ხატონი ი. ფუტკარაძე, რომ ჩემს მიერ ვასხალული წიგნის რედაქტორი და მოარგმნელი ჭილოგელისათვის პასუხისმგებლად არ ყარიდეგენა.

წერილი შარშან დაეწერე, მაგრამ არ გამოვაქვეყნე. წელს ხკოლებში კლავ დიერიგე ხავშვებს ეს ხახელმძღვანელოები, ზოგიერთის სწავლებაც დაიწყებ. ამის გამო გამოვაქვეყნე ზემოხსენებული წერილი.

ბატონმა იაკობ ფუტკარაძემ ჩემს პოლემიკურ მარგანს ხელიაშორა წერილში გამოთქმული ზენიშნა და გფიცებეფთან გალა შეიდავა დამეწყო. ვალმა შეადვენ ვერ ინის კარგი ბერხი, მაგრამ რადგან ამ შრიგ მის მიერ გამოთქმული ანარი მართალია, მე ხაკამათო ინფორმაციას მაქვს პატივეცემულ ოპონენტთან.

პირველი, მინდა მის მიერ მოტანილი ინგიფენტების ზოგი რამ მე თვით წაუკითხეო და რამდენიმე მოსაზრება გამოვიქვა ამის თაობაზე.

ჩემი წერილის გამოქვეყნებისთანავე ვამათეს ხამინისტროს რედაქციას ინფორმაციის, რომ ხსენებული ხახელმძღვანელოები ფუძე ამოიღებულია ზხარებიდან. რაკი ამოიღებულია, მაშასადამე საქმე გამოსწორებულია.

ამავე ლოგიკით პატივეცემულ ოპონენტის მიერ ვასხალული ჩემი ადიეული ლექციები კარგა ხანია ამოიღებულია ზხარებიდანო. ჩემს კრებულებში არ შეიბანია და ამიტომ მეც შემიძლია ვანვიცხადო, საქმე გამოსწორებულია-მეთქი.

მაგრამ მე ამაში არ ვიცხალებ.

პატივეცემული ოპონენტი ხაგრძნობილად ვიუბულისხეთ ჩემს ადრეულ ლექციებს, ხამარილიანადაც, და კარგია, რომ გამოიკვეა ამის თაობაზე თავისი შეხედულება. ის თუ არა, ხხვა გამოხსენებები, ხხვა მისაკვედრებელ. ვეკეს იმით საკვედრებს მოვიგებრიდეთ.

მე არ ვიცხალებდი. რა თქმა უნდა, მეწყინა, ჩკარი შეუხანა რომ ჩვეკითხე. რა ვქნა, დაწერილია, დაბეჭდილია, ნაკანონ ვარ ამოიცხალ დაბეჭდილის. დიდი ხანია, მოვხედი ამას. დიდი ხანია კარგად ვიგიანიბიერე, გადავფიქრე, უფიტები ამ ლექსოგანი ჩემს კრებულებშიც არსოოდეს შემიტანია, ნეტავი არ დამეწერა-მეთქი, ვამბობ ეგზეთ, ეხანმ. აკა-ია მეგუბარ პოეტებზე დაწერილ წერილებში ფიგვიე ამავარი პოეტური ტენდენციები.

თუმცა მხკვის ხახელმძღვანელოებზე კავიზარეგ მეც და ვკიკვეთეწერდა ამის ბრალეცაა, კოლნეოსტერულ თემებზე რომ ლექციის ეწერდი ადრიდანვე. ჩემი ოპონენტი ცამდე მართალია. ამგვარი ლექციებისათვის რომ მათრაზებს მატკალშეზენს ზუროგზესხა ეგა ანა მაქვს, უნდა ავიტანი და მოვითმინო კიდეც. დარბეულად მამართავს. თავს ვერ დავიცავ. არ ვიკვეი მე პოეტიკურისა არც ვანალეგბით, არც მრწამსითა და ფვაწერით, არ მომიხეეია ოქტომბრის რეკოლუციი და რატომ, რისთვის ვეკმიგებიდეი?! მიმბაკარ რაზე ამაზე? ეწერდი კიკ სარგებლობისთვის?! პარტიული არა ვეოფილვარ და პარტიული ირარქიისაკენ არასოდეს ვილტვიდი, თანამდებობის ეიაც არსოოდეს მიიერნდეი ეულს. მოდი, რა მრკვდა, რა მიხნელებდა ეკეკ-გოსაკეთოსგან ვეზენი ჩემს ზეალიზეალს. მან მითხრა: გამოდის, შენ ოდანაზეოლოდ რეპრესირებული არა ყოფილხარ.

მე ვუპასუხეე:

— ეს კაცო, ლექციების წერა დანაშაულია?! არც არასოდეს მიფიქრია, ოდანაზეოლოდ გადამასაჯეს-მეთქე. ომში გერმანელების ტყვეობაში ვიყავი, შიმშილით მიხეკდილეფილი ეკ შეკმნილ კარეთელ ერთეულ ბატალიონსაც მოვხვდი. ომის შემდეგ თავადაც აკტიური საზოგადოებრივი მოღვაწეობა დაიწყო და ძნელი შეეენა ხალოთი ფერხეულნი თავის შეკავება. ეს არა მაქვი ოოსეს ნოსეზეფილი ვერ შეკლი, არაფერ მაინ თანაბალი და ეფრთხი თავიბის უმრავლესობასაც ხძალა ამ ცდენებამ. ცდენები იყო ეს თუ ძალმეტანეზეეს? მე ეფრო ძალმეტანეზეზ ბეკონა. ფრთხა და ვარეფრობთა ძალმეტანეზეზ. ანა შინაგანი ხმა და განწყობილეზეზ ბეკალვნდეთოდ ამგვარი ხახიათის ზოგიერთ ლექსსა და პოემაზეი, — მე ამჰერად მხოლოდ პოეზიას ვგულისხმობ, — არაეეიდ ხშირ შემთხვევაზეზ ხაწინააღმდეგო ეფექტეზეი, გარდან თავსმოხეეული უხილავი ძალა იწვევდა ხეთ შეკმნილ. ამის ნათელსაყოფად მრავალთა შორის ერთი მაგალითიც ეკმარა: წიგნს თუ წინ არ უძღოდა ლექციები ბეკლეეზეზე, გამომეცემლობეზი თავს ეკავეზდნენ ამგვარი წიგნეზის გამოხეკეეზად.

ახლა თითის ქნეკვა, მუქარა, ლეკრძალის მინთხეკვა კი არ არის ხაკეირო, არაეეიდ ლაკარეზეზ და ღრმა ანალიზი, არა მარტო ოხეკეტერი, უბრალო ადამიანურიც კი იმ მოვლენეზეზ, რომლის მსგავსიც კაცობრობის ისტორიის გრძელ გზაზე ავრე მასობრივად არცეერი ხალხსა და კვეკანის არ დასტეზია თავს.

ამ ამეზეის ანალიზისას ეკრეტერიუმად ერთი რამ უნდა იქნეს გათვალისწინებული: ეს იყო მაზნელი ბრწყინვალე ქართველი მწერლეზის შეცდომა, — (შეცდომა კი მოკვლი კაცის დამახასიათებელია), — მაგრამ ამავე დროს, ეს იყო მთი ხელეკერი ტრაგედია. ეს აზრი რამდენიმე წლის წინ პირველად გამოთქვა თოარ ჩხეიძემ გიორგი ლეონიძეზე დაწერილ ეხეში.

ტრაგედიის შედგენეზს კი დიდი ხიფთხილეთი უნდა აწონ-დაწონა. ეს თუ არ გავითვალისწინეთ, გაგვეკარდება ოდანაზეოლოდ-ორმოეიანი-ორმოეკეალოვანი წლეზის შუხანაზეაკი ქართველი მწერალეზის შუმაკეზეზთა პორტრეტეზის ნამდვილი ნაჯმარნაკნა.

როცა საეკუკნის ლიტერატურული ცხოვრეზის ამ მატკალეკეთ ეტორიას დაიწყეეზენ 1917 წლის ოქტომბრიდან და არა კიევის რუსეთიდან.

მთი ლენტის, რომ უკვე ვკაქვს ქართველი მეცნიერების მიერ შედგენილი ხაკართველოს ისტორიის ორი ნიმეიდელი ხახელმძღვანელი. ჩემს წერილში შეცდომა დავეშვი და არ მოვიხსენიე ეს წიგნები. ახლა ცხარეგლობს შემოხვევით და მინდა ვამოვიხსენიო ეს შეცდომა. ამის გამო, ბიდიში მინდა მოკიბადი წიგნების ავტორების წინაშე და გასალეგების სამინისტროსაც ვთხოვთ პატივა უფუროდეს ოხბისათვის. ეს წიგნებია: ხანაკიძის, მტკრეკელისა და მახარაძის „ჩვენი სამშობლოს მაკანაბ“ მე-5 კლასისათვის და ნ. ასათიანის, ვ. გეუროს, ბ. ლორიკეფანიძისა და შ. ბუსხიას „ხაკართველის ისტორია“ მე-8-9 კლასებისათვის.

მაწყოს ხატონი ი. ფუტკარაძე, რომ ჩემს მიერ ვასხალული წიგნის რედაქტორი და მოარგმნელი ჭილოგელისათვის პასუხისმგებლად არ ყარიდეგენა.

წერილი შარშან დაეწერე, მაგრამ არ გამოვაქვეყნე. წელს ხკოლებში კლავ დიერიგე ხავშვებს ეს ხახელმძღვანელოები, ზოგიერთის სწავლებაც დაიწყებ. ამის გამო გამოვაქვეყნე ზემოხსენებული წერილი.

ბატონმა იაკობ ფუტკარაძემ ჩემს პოლემიკურ მარგანს ხელიაშორა წერილში გამოთქმული ზენიშნა და გფიცებეფთან გალა შეიდავა დამეწყო. ვალმა შეადვენ ვერ ინის კარგი ბერხი, მაგრამ რადგან ამ შრიგ მის მიერ გამოთქმული ანარი მართალია, მე ხაკამათო ინფორმაციას მაქვს პატივეცემულ ოპონენტთან.

პირველი, მინდა მის მიერ მოტანილ ინგიფენტებს ზოგი რამ მე თვით წაუკითხეო და რამდენიმე მოსაზრება გამოვიქვა ამის თაობაზე.

ჩემი წერილის გამოქვეყნებისთანავე ვამათეს ხამინისტროს რედაქციას ინფორმაციის, რომ ხსენებული ხახელმძღვანელოები ფუძე ამოიღებულია ზხარებიდან. რაკი ამოიღებულია, მაშასადამე საქმე გამოსწორებულია.

ამავე ლოგიკით პატივეცემულ ოპონენტის მიერ ვასხალული ჩემი ადიეული ლექციები კარგა ხანია ამოიღებულია ზხარებიდანო. ჩემს კრებულებში არ შეიბანია და ამიტომ მეც შემიძლია ვანვიცხადო, საქმე გამოსწორებულია-მეთქე.

მაგრამ მე ამაში არ ვიცხალებ.

პატივეცემული ოპონენტი ხაგრძნობილად ვიუბულისხეთ ჩემს ადრეულ ლექციებს, ხამარილიანადაც, და კარგია, რომ გამოიკვეა ამის თაობაზე თავისი შეხედულება. ის თუ არა, ხხვა გამოხსენებები, ხხვა მისაკვედრებელ. ვეკეს იმით საკვედრებს მოვიგებრიდეთ.

მე არ ვიცხალებდი. რა თქმა უნდა, მეწყინა, ჩკარი შეუხანა რომ ჩვეკითხე. რა ვქნა, დაწერილია, დაბეჭდილია, ნაკანონ ვარ ამოიცხალ დაბეჭდილის. დიდი ხანია, მოვხედი ამას. დიდი ხანია კარგად გავიქნიბიერე, გადავფიქრე, უფიტები ამ ლექციოგანი ჩემს კრებულებშიც არსოოდეს შემიტანია, ნეტავი არ დამეწერა-მეთქი, ვამბობ ეგზეთ, ეხანმ. აკა-ია მეგუბარ პოეტებზე დაწერილ წერილებში ფიგვიე ამავარი პოეტური ტენდენციები.

ალბა თითის ქნეკვა, მუქარა, ლეკრძალის მინთხეკვა კი არ არის ხაკეირო, არაეეიდ ლაკარეზეზ და ღრმა ანალიზი, არა მარტო ოხეკეტერი, უბრალო ადამიანურიც კი იმ მოვლენეზეზ, რომლის მსგავსიც კაცობრობის ისტორიის გრძელ გზაზე ავრე მასობრივად არცეერი ხალხსა და კვეკანის არ დასტეზია თავს.

ამ ამეზეის ანალიზისას კრიტერიუმად ერთი რამ უნდა იქნეს გათვალისწინებული: ეს იყო მაზნელი ბრწყინვალე ქართველი მწერლეზის შეცდომა, — (შეცდომა კი მოკვლი კაცის დამახასიათებელია), — მაგრამ ამავე დროს, ეს იყო მთი ხელეკერი ტრაგედია. ეს აზრი რამდენიმე წლის წინ პირველად გამოთქვა თოარ ჩხეიძემ გიორგი ლეონიძეზე დაწერილ ეხეში.

ტრაგედიის შედგენეზს კი დიდი ხიფთხილეთი უნდა აწონ-დაწონა. ეს თუ არ გავითვალისწინეთ, გაგვეკარდება ოდანაზეოლოდ-ორმოეიანი-ორმოეკეალოვანი წლეზის შუხანაზეაკი ქართველი მწერალეზის შუმაკეზეზთა პორტრეტეზის ნამდვილი ნაჯმარნაკნა.

როცა საეკუკნის ლიტერატურული ცხოვრეზის ამ მატკალეკეთ ეტორიას დაიწყეეზენ 1917 წლის ოქტომბრიდან და არა კიევის რუსეთიდან.

მთი ლენტის, რომ უკვე ვკაქვს ქართველი მეცნიერების მიერ შედგენილი ხაკართველოს ისტორიის ორი ნიმეიდელი ხახელმძღვანელი. ჩემს წერილში შეცდომა დავეშვი და არ მოვიხსენიე ეს წიგნები. ახლა ცხარეგლობს შემოხვევით და მინდა ვამოვიხსენიო ეს შეცდომა. ამის გამო, ბიდიში მინდა მოკიბადი წიგნების ავტორების წინაშე და გასალეგების სამინისტროსაც ვთხოვთ პატივა უფუროდეს ოხბისათვის. ეს წიგნებია: ხანაკიძის, მტკრეკელისა და მახარაძის „ჩვენი სამშობლოს მაკანაბ“ მე-5 კლასისათვის და ნ. ასათიანის, ვ. გეუროს, ბ. ლორიკეფანიძისა და შ. ბუსხიას „ხაკართველის ისტორია“ მე-8-9 კლასებისათვის.

მაწყოს ხატონი ი. ფუტკარაძე, რომ ჩემს მიერ ვასხალული წიგნის რედაქტორი და მოარგმნელი ჭილოგელისათვის პასუხისმგებლად არ ყარიდეგენა.

წერილი შარშან დაეწერე, მაგრამ არ გამოვაქვეყნე. წელს ხკოლებში კლავ დიერიგე ხავშვებს ეს ხახელმძღვანელოები, ზოგიერთის სწავლებაც დაიწყებ. ამის გამო გამოვაქვეყნე ზემოხსენებული წერილი.

ბატონმა იაკობ ფუტკარაძემ ჩემს პოლემიკურ მარგანს ხელიაშორა წერილში გამოთქმული ზენიშნა და გფიცებეფთან გალა შეიდავა დამეწყო. ვალმა შეადვენ ვერ ინის კარგი ბერხი, მაგრამ რადგან ამ შრიგ მის მიერ გამოთქმული ანარი მართალია, მე ხაკამათო ინფორმაციას მაქვს პატივეცემულ ოპონენტთან.

პირველი, მინდა მის მიერ მოტანილ ინგიფენტებს ზოგი რამ მე თვით წაუკითხეო და რამდენიმე მოსაზრება გამოვიქვა ამის თაობაზე.

ჩემი წერილის გამოქვეყნებისთანავე ვამათეს ხამინისტროს რედაქციას ინფორმაციის, რომ ხსენებული ხახელმძღვანელოები ფუძე ამოიღებულია ზხარებიდან. რაკი ამოიღებულია, მაშასადამე საქმე გამოსწორებულია.

ამავე ლოგიკით პატივეცემულ ოპონენტის მიერ ვასხალული ჩემი ადიეული ლექციები კარგა ხანია ამოიღებულია ზხარებიდანო. ჩემს კრებულებში არ შეიბანია და ამიტომ მეც შემიძლია ვანვიცხადო, საქმე გამოსწორებულია-მეთქე.

მაგრამ მე ამაში არ ვიცხალებ.

პატივეცემული ოპონენტი ხაგრძნობილად ვიუბულისხეთ ჩემს ადრეულ ლექციებს, ხამარილიანადაც, და კარგია, რომ გამოიკვეა ამის თაობაზე თავისი შეხედულება. ის თუ არა, ხხვა გამოხსენებები, ხხვა მისაკვედრებელ. ვეკეს იმით საკვედრებს მოვიგებრიდეთ.

მე არ ვიცხალებდი. რა თქმა უნდა, მეწყინა, ჩკარი შეუხანა რომ ჩვეკითხე. რა ვქნა, დაწერილია, დაბეჭდილია, ნაკანონ ვარ ამოიცხალ დაბეჭდილის. დიდი ხანია, მოვხედი ამას. დიდი ხანია კარგად გავიქნიბიერე, გადავფიქრე, უფიტები ამ ლექციოგანი ჩემს კრებულებშიც არსოოდეს შემიტანია, ნეტავი არ დამეწერა-მეთქი, ვამბობ ეგზეთ, ეხანმ. აკა-ია მეგუბარ პოეტებზე დაწერილ წერილებში ფიგვიე ამავარი პოეტური ტენდენციები.

თუმცა მხკვის ხახელმძღვანელოებზე კავიზარეგ მეც და ვკიკვეთეწერდა ამის ბრალეცაა, კოლნეოსტერულ თემებზე რომ ლექციის ეწერდი ადრიდანვე. ჩემი ოპონენტი ცამდე მართალია. ამგვარი ლექციებისათვის რომ მათრაზებს მატკალშეზენს ზუროგზესხა ეგა ანა მაქვს, უნდა ავიტანი და მოვითმინო კიდეც. დარბეულად მამართავს. თავს ვერ დავიცავ. არ ვიკვეი მე პოეტიკურისა არც ვანალეგბით, არც მრწამსითა და ფვაწერით, არ მომიხეეია ოქტომბრის რეკოლუციი და რატომ, რისთვის ვეკმიგებიდეი?! მიმბაკარ რაზე ამაზე? ეწერდი კიკ სარგებლობისთვის?! პარტიული არა ვეოფილვარ და პარტიული ირარქიისაკენ არასოდეს ვილტვიდი, თანამდებობის ეიაც არსოოდეს მიერნდეი ეულს. მოდი, რა მრკვდა, რა მიხნელებდა ჩკარ-გოსაკეთოსგან ვეზენი ჩემს ზეალიზეალს. მან მითხრა: გამოდის, შენ ოდანაზეოლოდ რეპრესირებული არა ყოფილხარ.

მე ვუპასუხეე:

— ეს კაცო, ლექციების წერა დანაშაულია?! არც არასოდეს მიფიქრია, ოდანაზეოლოდ გადამასაჯეს-მეთქე. ომში გერმანელების ტყვეობაში ვიყავი, შიმშილით მიხეკდილეფილი ეკ შეკმნილ კარეთელ ერთეულ ბატალიონსაც მოვხვდი. ომის შემდეგ, რადან თავადაც აკტიური საზოგადოებრივი მოღვაწეობა დაიწყო და ძნელი შეეენა ხალოთი ფერხეულნი თავის შეკავება. ეს არა მაქვი ოოსეს ნოსეზეფილი ვერ შეკლი, არაეეიდ მაინ თანაბალი და ეფრთხი თავიბის უმრავლესობასაც ხძალა ამ ცდენებამ. ცდენები იყო ეს თუ ძალმეტანეზეზ? მე ეფრო ძალმეტანეზეზ ბეკონა. ფრთხა და ვარეფრობთა ძალმეტანეზეზ. ანა შინაგანი ხმა და განწყობილეზეზ ბეკალვნდეთოდ ამგვარი ხახიათის ზოგიერთ ლექსსა და პოემაზეი, — მე ამჰერად მხოლოდ პოეზიას ვგულისხმობ, — არაეეიდ ხშირ შემთხვევაზეზ ხაწინააღმდეგო ეფექტეზეი, გარდან თავსმოხეეული უხილავი ძალა იწვევდა ხეთ შეკმნილ. ამის ნათელსაყოფად მრავალთა შორის ერთი მაგალითიც ეკმარა: წიგნს თუ წინ არ უძღოდა ლექციები ბეკლეეზეზ, გამომეცემლობეზი თავს ეკავეზდნენ ამგვარი წიგნეზის გამოხეკეეზად.

ახლა თითის ქნეკვა, მუქარა, ლეკრძალის მინთხეკვა კი არ არის ხაკეირო, არაეეიდ ლაკარეზეზ და ღრმა ანალიზი, არა მარტო ოხეკეტერი, უბრალო ადამიანურიც კი იმ მოვლენეზეზ, რომლის მსგავსიც კაცობრობის ისტორიის გრძელ გზაზე ავრე მასობრივად არცეერი ხალხსა და კვეკანის არ დასტეზია თავს.

ამ ამეზეის ანალიზისას კრიტერიუმად ერთი რამ უნდა იქნეს გათვალისწინებული: ეს იყო მაზნელი ბრწყინვალე ქართველი მწერლეზის შეცდომა, — (შეცდომა კი მოკვლი კაცის დამახასიათებელია), — მაგრამ ამავე დროს, ეს იყო მთი ხელეკერი ტრაგედია. ეს აზრი რამდენიმე წლის წინ პირველად გამოთქვა თოარ ჩხეიძემ გიორგი ლეონიძეზე დაწერილ ეხეში.

ტრაგედიის შედგენეზს კი დიდი ხიფთხილეთი უნდა აწონ-დაწონა. ეს თუ არ გავითვალისწინეთ, გაგვეკარდება ოდანაზეოლოდ-ორმოეიანი-ორმოეკეალოვანი წლეზის შუხანაზეაკი ქართველი მწერალეზის შუმაკეზეზთა პორტრეტეზის ნამდვილი ნაჯმარნაკნა.

ლადო ხუსაბერიძე

საქართველო, ტკივილი

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტი

საპასუხო წერილი მ. დ. ორახელაშვილს

ლეო რუხაძე

...ოქვენ დიდან ქმაოფილებთ გამოხატვამი, რომ რუსეთის პოლიტიკოსებს ეს ბიჯი ბიეიდ გაკეკნა. მე კი უნდა მოგახსენო, რომ რუსეთის 117 ეროვნ ბატონობაზე საკართველოში ახა ვინ უნდა მოიბრძოლოს ენა და ოქვეს, რომ ეს ოფი ხიეიდ. ვინა საკართველოს შეუძლია რომე მაგლინა გადაუსაფოს ამ რუსულ ნაციონალისტურ იმპერიალისმს, ეროშვილაა ახი წლის განმავლობაში ვამბრა და ვამოკვა, შეიხოცა და ვალეკიფა თავის ხალეაში საკართველოს ინტელექტუალური ძალა, რომელიც ქართველ ხალს ქართულ ენას პირიდან წესდიდა, რომელიც ჩინ-ოროდენი ეოდენ ლობდა ქართულ ხელს და ამ „მადლიან" მსხეკრპლია ვარდა, ეზაფრა ფიეალაკი მსხეკრპლი ქართველ ოეკოდლეთნეოთა და მოდგაწეეთ და ავიო ცოლიანის ტკიეეეი და ხაკატრლი ეოდეეი? რა მადლიან ვრძნობა, რა ხეკარული უნდა ჭქონდეს ამ ქალ რუხეთის, როცა თვით ეზლანდელი თავიეეფალი და ხოეალისტური რუხეთიც კი თითქმის იმავე გზას მიეეეეს, როგორშედაც ოდგა ზაი რუხეთი და დანაკეს ხეობს ქართველი ერის ინტელექტუალურ ძალას - ოურკესტანსა და ეიმბარში, რუხეთსა და ოსმალეთში, ახიოს და ეეროპის ემიგრაციაში. ვერ ითმენს არა ბარტი „ოსტარ-რეკოლეციონერეობსა და ხოციალდემეოდალებს", ამაეე ოდნავ მოკართველი ბუდე ზედანსა და ტორიზმეიან, კოტე ეინაკეეეა და ეეოეეკავს, ბეხო კეარკეველია და ეიკეიან და ამა ბზგაოეეს. კარგზეუნდა, რომ მე მათი ხიეკარეხეს ხასეთიც ხაკდეხდ მაკეს, მაგრამ, როგორც ეეენინი ამბობს:

«Мы полны чувства национальной гордости и именно поэтому мы особенно ненавидим свое рабство».

და ჩემი ნაციონალური თავმოყვარეობაც უზომოთ შელახულია და ეროვნული ინსტინქტიც ზეშხა ერთნოს, როდესაც ზზრაფი ვიდ ლეს ხელშა ქართველ „კოზეინსტბტ" და მის ბეეოთე ვეერეზე ხაბეოოთა და პარტიულ ორგანნზაციების ხელმძღვანელებათ თითქმის მაკრთ მიწეოზიდეთ: ეხენი, პენიაკოეი, ზეარეი, ხეკეოოი, ბაკეკეიანი, ეოოდდხეეი, ბაშკეეეიანი და სხვა ბრაკალი და ეკალი ამათი ეზეეთად თუ გაკეოოეეეა ქართული ვეკრი, და ოოგორც ზეკეთ ვოკეკი, მიეეხდაკეკ ამბაა, რომ ხიეკეეეეოს ეკეეეე

ამირან გაბესკირია

გარდაიცვალა ცნობილი ქართველი მწერალი და მთარგმნელი ამირან გაბესკირია.

ქართველ მწერალთა რიგებს გამოაკლდა მხცოვანი შემოქმედი, რომელიც თავის ხანგრძლივი სიცოცხლის მანძილზე ერთგულად, ჩუმად და უპრეტენზიოდ ემსახურებოდა ქართული მწერლობის განვითარებას თავისი წყლული შემქონდა მის წინსვლაში.

ამირან მიხეილის ძე გაბესკირია დაიბადა 1914 წლის 18 ნოემბრის ქალაქ ხერსაში. საშუალო განათლების მიღების შემდეგ, 1932 წელს, სწავლა განაგრძო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტზე, რომელიც 1937 წელს დაამთავრა.

მას შემდეგ ამირან გაბესკირია წლების მანძილზე მუშაობდა სასუხსნამგებლო თანამშრომლებზე. სხვადასხვა დროს იგი იყო საქართველოს რადიოკომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე და მთავარი რედაქტორი, „სახალტაგანის“ მთავარი რედაქტორი და დრეკტორი. გამომცემლობა „ხაბჭოთა მწერალის“ დირექტორი. 1963 წლიდან კი ამირან გაბესკირია მეოთხეთა ნაუკუნის მანძილზე სათავეში ედგა საქართველოს ლიტერატურულ ფონდს და მთელ თავის ძალას და ენერგიას ქართველი მწერლების უანგარო ხამხარებს, მწერლთა კავშირის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განმტკიცებას ანმარდა.

იგი იყო დიდი ხამამული ომის მონაწილეც.

ლიტერატურულ ხარბიელზე ამირან გაბესკირია ჯერ კიდევ სტუდენტობის წლებში გამოვიდა. 1934 წლის ეურნალ „ახალგაზრდა მწერალში“ დაიბეჭდა მისი პირველი ლექსი. მას შემდეგ ამირან გაბესკირიას ლექსები, თარგმანები, ლიტერატურული წერილები და ნარკვევები ჭეიდნდებოდა ჩვენს ხალიტერატურო ეურნალ-გაზეთებში, გამოდიოდა ცალკე წიგნებად.

განსაკუთრებული ნაყოფიერებით მოღვაწეობდა იგი მხატვრული თარგმნის დარგში. მისი თარგმანებით გაეცნო ქართველი მკითხველი ივან გონჩაროვის „ფრეგატი პალადას,“ ზოფია პოსპშოის „ბეზაგრის“, მარიო ვარგას ლლოსის „ქალაქი და ძალლებს“, და „ლეკვებს“, კონსტანტინე სიმონოვის მოთხრობებს...

ცალკე უნდა აღინიშნოს ამირან გაბესკირიის ლიტერატურულ-პუბლიცისტური წერილები და მხატვრული ნარკვევები. ქართულ ეურნალ-გაზეთებში ხშირადხშირ დროს დაიბეჭდა მისი ხელოვნება ეიკეფუშაველზე, ტარას შევჩენკოზე, სამეფო მარშაკზე, ანტონ ჩეხოვზე...

ამირან გაბესკირია აქტიური ხაზოგადოებრივი ცხოვრებით ცხოვრობდა. იგი არჩეული იყო ხაკართველოს მწერალთა კავშირის გამგეობის წევრად. მონაწ�ოდა მწერალთა კავშირში ჩატარებულ ყველა ღონისძიებაში.

ქართველ მწერლებს დიდხანს ემახსოვრებათ ამირან გაბესკირია, მხცოვანი შემოქმედი და პირნათელი მოკალეკე თავისი ქვეყნისა.

საქართველოს მწერალთა კავშირის გამგეობა.

ხაკართველოს მწერალთა კავშირი, გაზეთ „ლიტერატურული საქართველო“ რედაქცია თანაუგრძნობს მთარგმნელ რუსუდან ქებულაძეს მეუღლის მწერალ

ამირან გაბესკირიას

გარდაცვალების გამო.

ეურნალ „საუნჯის“ რედაქცია თანაუგრძნობს თანამშრომელს, რუსუდან ქებულაძეს, მეუღლის

ამირან გაბესკირიას

გარდაცვალების გამო.

გამოსათხოვარი

კიდევ ერთი ეპოქალი კაცის სიცოცხლეი შემეხო ხაკვდილმა. ნამყვანალაგ ეპოქალი კაცის, რომელიც ხანგრძლივ ეკაკავდა ხალეთის ბნელი, ეველაზათვის ხალეთ ხეროდა, არ ეხანგრძალა ეპოქალი ხატეკის ოქმა მოეკალხილთის, ხალეთის ხალეთ და როგორც დაბადებილ პიროს, შედგა ხალამბასკენ ეპეია თვალი. უშუალეი კაცეკ იეო. ამეკეეენერი ბეეხერეეს ეკეელასათვის ეხეტეეთ. კარგად ეხოგრობსო — ამბობდა. ეს ბეეკ ეკეთ. ეკეთ ეკეთ ოქმა — ამბობ ეკეთ. ეკეთ ეკეთ ეკეთ ოქმა ეკეთ ოქმა ეკეთ ოქმა

„ᲕᲘᲡᲘ ᲒᲝᲠᲘᲡᲐ ᲮᲐᲠ...“

ᲩᲕᲔᲜ ᲛᲣᲨᲐᲝᲑᲔᲑᲘᲡ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒᲘ ᲣᲙᲐᲜ ᲛᲘᲠᲜᲐᲓ ᲐᲠᲘᲡ ᲪᲜᲝᲑᲘᲡ ᲘᲐᲜᲘ ᲐᲚᲐᲜᲓᲐᲒᲘᲐᲜᲘ, ᲐᲮᲚᲐᲒᲐᲠᲘᲡ ᲛᲣᲨᲐᲝᲑᲘᲡ ᲛᲘᲜᲓᲘᲡᲐᲪ ᲣᲚᲘ ᲠᲐᲓᲘᲝ ᲘᲠ ᲬᲔᲚᲔᲣᲚᲘᲡ ᲣᲓᲔᲓᲘᲡ ᲬᲐᲠᲩᲘᲜᲔᲑᲘᲡ ᲛᲘᲜᲓᲘᲡ ᲕᲘᲐᲪᲘᲐᲠᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝ.

ᲯᲔᲠ ᲯᲔᲠᲝᲕᲐ ᲙᲘᲚᲘᲩᲐᲒᲐᲠᲘᲝᲜᲔᲑᲘ ᲛᲝᲛᲘᲛᲐᲓᲐ ᲛᲘᲗᲘ. — ᲗᲣᲓᲠᲘᲡᲐᲓ ᲑᲘᲜᲘᲐᲜᲘ, ᲮᲣᲗᲣᲒᲝᲜᲘ ᲛᲝᲜᲐᲪᲘᲒᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲜᲐᲠᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲜᲐᲗᲘᲜᲘ, ᲗᲣᲛᲪᲐ ᲠᲝᲛᲚᲘᲡ ᲛᲘᲜᲐᲠᲘᲡ ᲙᲘᲚᲘᲩᲐᲒᲐᲠᲘᲝᲜᲘᲡ ᲛᲘᲜᲐᲠᲘᲡ ᲓᲔᲠᲘᲗᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲠᲝᲛᲚᲘᲡ ᲛᲘᲜᲐᲠᲘᲡ ᲙᲘᲚᲘᲩᲐᲒᲐᲠᲘᲝᲜᲘᲡ ᲛᲘᲜᲐᲠᲘᲡ ᲐᲠᲘᲡ ᲓᲔᲠᲘᲗᲘ — ᲛᲘᲜᲓᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲜᲐᲗᲘᲜᲘ ᲛᲘᲜᲐᲠᲘᲡ ᲐᲠᲘᲡ ᲠᲝᲛᲚᲘᲡ ᲛᲘᲜᲐᲠᲘᲡ ᲙᲘᲚᲘᲩᲐᲒᲐᲠᲘᲝᲜᲘᲡ